

**Kéretlenül küldött
cikkeket csak ak-
kor küldünk visz-
sza, ha bélyeget
mellékelnek. Kéz-
iratokat hat hét-
nél tovább nem
őrzünk.**

Szerkesztőség:
**VII. ker., Elemér-
utca 36.**

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

**A FEMINISTÁK EGYESÜLETE, A NŐTISZTVISELŐK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE, A PÉCSLI, A NAGYVÁRADI
ÉS A SZOMBATHELYI NŐTISZTVISELŐK EGYESÜ-
LETEINEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.**

**Cikkeket csak a
szerző engedelmé-
vel, lapunk egyéb
tartalmát A NŐ és
a társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvenni.**

Kiadóhivatal:
**Andrássy-út 53.
Telefon 80-75.**

TARTALOM: Freund Gyula: Dohánygyári munkásnők helyzete. — Marchesa Ágnese Paulucci: Az olasz nőkongresszus. — Az angol szavazat jogi mozgalom. — Glosszák. — Jászai Mari: Az emberirító. — Guttenberg Pál: Virágkultusz. — Willhelm Szipónia: Az állami díjnokok fizetésrendezése. — Szemle. — Irodalom. — Szerkesztő üzenetei. — Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei — A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. — Pályamutató.

A politikára éretlen magyar asszonyokról szóló, közkeletű meséket fényesen cáfolja a magyar parasztság. Az ország minden részéről érkeznek hírek, hogy a földművelő népesség asszonyaiban is megmozdult az öntudat. Követelik a nők választójogát. Áldozó csütörtök napján a balmazújvárosi asszonyok nyilvános gyűlést tartottak, amelyen többek közt a nők választójogát is sürgősen követelték. Hiába tagadta meg a főszolgabíró a népgyűlés megtartását, hiába akart a csendőrösvezető a Feministák Egyesülete küldöttében „anarkistát” fogni, a balmazújvárosi asszonyok kifogtak rajtuk. A magukat politikára éretlennek tartó úri asszonyokat pedig kérjük: menjenek a magyar parasztasszonyok közé, menjenek tőlük tanulni!

Andrássy Gyula gróf terminust mondott: szeptemberben benyújtja a választójogi javaslatot. A mi munkánknak s addig meg kell tiszereződnie. A nők választójogának minden barátjától elvárjuk, hogy a nyarat a legmesszebb menő agitációra fordítja. A nyaralókban üdülők sürgősen kérjenek propagandanyomtatványokat a feministák egyletének irodájától. Munkára fel!

DOHÁNYGYÁRI MUNKÁSNŐK HELYZETE.

Írta: FREUND GYULA, Temesvár.

Nagy barna kapu előtt állunk. Vasalkatrészei rozsdamarásúak. Kívülről azt a benyomást kelti, mintha csak nagy időközönként nyitnák fel. Pedig dehogy. Napjában háromszor fordul ki sarkából a komor kapu, hogy az emberáradatot magába fogadja, vagy magából kiontsa.

A temesvári dohánygyár előtt vagyunk. Kopott, viharverte külseje olyan, mint egy fogházé, mert még magyar gyárnak is csapni valóan vigasztalan a kinézése. A gyárban uralkodó viszonyok sem különbek. Több mint 2000 személy dolgozik benne: 12 éves gyermekektől kezdve, bezárólag 70 éves agg nőig. Maga a napi munkaidő is a legkülönbözőbb: 9, 10 és 11 óra. Attól függ, hogy az egyes osztályokban dolgozó munkások és munkásnők kimért »penzum«-jukat gyorsabban avagy lassabban készítették-e el. Mert a napi munkateljesítmény pontosan ki van szabva. Többet keresni nem szabad. Aki hamarabb kész, a dohos, füledt levegőben várhat 1-1½ órát tétlenül, míg a gyárból kiengedik. A gyár tisztántartása a lehető legelhanyagoltabb. Ablakokat heteken át nem nyitnak, iparfelügyelő nem létezik és így nem csoda, hogy az alatt felsorolt statisztika szerint a gyárban uralkodó állapotok egyszerűen megdöbbentők. A gyárban csak a nehezebb munkák elvégzésére vannak férfiak alkalmazva, magát a tulajdonképeni termelést majdnem kizárólag nők végzik. Hogy e védtelen és persze szervezetlen női munkásokkal a felettes emberek hogyan bánnak, az könnyen elképzelhető. Durva beszédkiszólások, sőt tetteleg bántalmazások igen gyakran fordulnak elő e »magyar királyi« gyárvállalatban. Panasznak helye nincs. Ilyesmi a temesvári dohánygyárban ismeretlen valami, mert az illető egyszerűen azt a választ kapja, hogy: »ha nem tesszik, mehet!« Van elég munkátlan, még kizsákmányolható női emberanyag, mely az állam, mint munkaadó, áldásait ki nem próbálva, nap-nap után keres munkát ebben a »pocokfogó«-ban. (Így nevezik azok a munkásnők e gyárat, kik a túrheterlen egészségügyi és kereseti viszonyok miatt onnét kiléptek s

inkább éheznek, mintsem ottan tovább dolgozzanak.) Különböző, kiszivárgott, azonban ellenőrizhetetlen hírek szerint a gyárban erkölcsi tekintetben is nagyon-nagyon sok a kívánni való. A munkásnők megfélemlítése az egyedüli akadálya annak, hogy a botrányos köz-erkölcsi állapotok napfényre, ne kerüljenek. Ha aztán egyik-másik munkásnő a gyárból kilép, a rajta megtörtént esetekre a feledés leplét borítja, mert ő maga sokkal inkább lenne a meghurcoltatásnak és a jóerkölcsű társadalom közmegejtésének kitéve, mint a megejtője. Hallgat, mert a társadalom hallgatásra kárhoztatja.

A munkásnők teljesen szervezetlen voltak-nál fogva tudatlanok s így még azokban is, kik rajtuk segíteni, helyzetükön javítani akar-nak, ellenségüket látják. De annyi osztálytudat már van bennük, vagy talán az ösztön sugal-mazza nekik, hogy ők az igazgatótól kezdve az utolsó felügyelőig a kizsákmányolót, a gaz-dasági ellenfélt és a hajcsárt látják, kikkel szemben ők csak vak eszközök. Félnék tőlük, mert amazokat »erőseknek«, »hatalmasoknak«, magukat pedig gyöngéeknek és nyomorultak-nak tartják. Szélmalomharcnak minősítik a szervezkedést s ha már helyzetük tarthatat-lanná válik, inkább kilépnek a „pocokfogó”-ból, mintsem hogy szervezkedéssel segítsenek szomorú sorsukon. A parányi gyülekezési és egyesülési szabadság gyakorlatát a temesvári do-hánygyár igazgatósága a munkából való elbocsáj-tás terhe mellett megtiltotta, úgy hogy azelőtt a hallatlan eset előtt állunk, hogy az állam mint munkaadó munkásnőitől a törvényes jogot vonja meg. A legegyszerűbb jogoknak ez a lábbaltiprása, arcpiritóan szegénytelen, de e téren nem várható addig javulás, míg maguk a törvényes jogaikból kiforgatott munkásnők talpra nem állanak. Csak egy ízben próbálták e szerencsétlen páriák öntudatuk jelét adni. Amikor u. is Magyarország munkássága elmúlt év őszén az általános, titkos választójog érde-kében országos harcra készülődött s október 10-én a munkát letette, akkor a dohánygyári munkásnőkben is megmozdult a munkásön-tudat. De csak egy percre. Október 10-ike előtt pár nappal gyűlésre hívták össze őket. 68 mun-kásnő és 15 munkás jelent meg a felhívásra. Félnéken, csendesén húzódtak meg a terem egy sarkában, félve attól, hogy az igazgató úr minden pillanatban megjelenhet, elcsípi őket a „tiltott dolgon” s korbáccsal az utcára hajítja őket. Nem sikerült őket október 10-én a har-colók közé sorozni, mert „felsőbb helyen” másnap tényleg megtudták, hogy „némberek” gyűléseztek s megindult a puhítómasina műkö-dése. Másnap megkérdezték, hogy ki volt a gyűlésen? Senki sem vállalta e „borzasztó” ódiót. Nagy dikció közepette aztán meg-

erősítették az „erősek” a tőlük alkotott gyüle-kezési jog felrúgásának a szentségét. A mun-kásnők magukban megbánták, hogy a gyűlésre való menetelükkel így magukra bősítették az igazgató urat, kit „kezeit csókolom téns' úr”-ral köszöntenek még öreg munkásnők is! S újra szótlánul igába hajtották fejüket! Azóta sem lehetett csak húsztat is közülök összehozni. Jómagam azon az október 10-ike előtti gyűlé-sen jelen voltam s a ritka alkalmat felhasznál-tam arra, hogy e végtelen szomorú viszonyok között tengődő munkásnőkről statisztikát állít-sak össze a nyilvánosság számára.

Rovatozott lapokat adtam át nekik, hogy azokat töltsék ki. 83 lapot osztottam ki 68 nő és 15 férfi közt. Ebből visszaadta és kitöltötte 61 nő és 12 férfi. 9 nő és 1 férfi nevét nem írta a kérdőívre. A név maga persze így is-úgyis mellékes, s ehelyütt a neveket igen sok oknál fogva teljesen mellőzöm, csupán a nyert adatokat teszem közzé. Ezek köteteket beszélnek.

E számok főleg a munkásnők végtelen nyomorúságáról tesznek bizonyosságot. Csak „egészséges, munkaképes”, közvetlenül a mun-kából jövő munkásnők állították ki a kérdőíveket! A betegek, a munkaképtelenek otthon maradtak! Vajjon mit írtak volna azok az utolsó két rovatba? Vajjon milyen kiáltó bizonyítványt állítottak volna ki arról, hogy az ő egészségükkel mily könnyelmű módon bánik el az állam! De maradjunk az előttünk fekvő kimutatásnál. Az egyes rovat tartalmá-nak elolvasása annak naiv voltánál fogva százalmas mosolyra készítené az embert, ha az egész adathalmaz magában véve nem nyúj-tana oly szomorú és sivár képet e munkásnők helyzetéről. 61 munkásnő közül 33 bevallottan beteg! ez 54%! Ha már most a gyárban dol-gozó összes munkásnőket ebben az arány-ban osztjuk be az egészséges és beteg, de „munkaképes” személyek közé, úgy átlagos 2000 dolgozó munkásnőt számítva, 1040 beteg munkásnőt találnánk! A 33 beteg közül 23, saját bevallása szerint, a gyárban való munkálkodása közben betegedett meg! Ez pontosan 70%-a a beteg „munkaképes” munkásnőknek! Kétszobás lakásban 61 mun-kásnő közül csak 6 lakik (8.4%), a többi egy-szobás lakásban húzódik meg és az is, ki tudja, hogyan néz ki? 6-7 személy lakik a bevallás szerint egy szobában. Az anyán a legször-nyűbb betegség, a tüdővész ragódtak, az apán vagy a nagyszámú család egy más tagján egy másik, talán ragályos betegség út tanyát s ezek az emberek szűk négy fal között laknak, alszanak! ime! így néz ki az a híres, erőtel-jes és egészséges magyar nemzet, amelyről a mi reakcionáriusaink minden adandó alkalom-mal oly nagy megejtéssel beszélnek.

Sorszám	Hány éves?	Mióta dolgozik a gyárban?	Mennyi az utolsó heti keresete?		Férjénél van, vagy nős?	Mi a foglalkozása a férjének?	Hány kiskorú gyermeke van?	Hány szobás lakása van?	Beteg ön?	Ha igen, mi a baja?	Mióta beteg?
			K	f							

A) Nők

1	17	2 éve	7	79	nem	–	Nők.	1				
2	21	10 hónapja	6	80	igen	napszámos	2	1	–	–	–	–
3	16	4 hónapja	5	20	–	–	–	szüleimnél vagyok	–	–	–	–
4	39	8 éve	9	20	igen	lakatos	5	1	igen	mellbeteg	3 éve	
5	23	3 éve	8	12	–	–	–	1	igen	mellbeteg	11 hónapja	
6	41	13 éve	9	17	özv.	–	4	1	–	–	–	–
7	29	5 éve	8	05	igen	munka nélk.	3	1	igen	vesebaj	8 hónapja	
8	18	1 éve	7	00	igen	semmi	–	1	igen	8-ik hónapja terhes	–	
9	20	3 év 1 hónap	6	04	igen	zsákos	1	1	–	–	–	–
10	24	8 hónapja	5	01	igen	asztalos	2	2	igen	mellbeteg	10 hónapja	
11	33	9 éve	9	08	igen	kocsis	4	1	igen	mellbeteg	2 éve	
12	45	14 éve	9	22	igen	munkás	3	1	igen	tüdőpajos, scrophulosis	10 éve	
13	19	1 év 5 hónap	7	29	igen	nincsen	1	1	igen	nem mondhatom	6 hete	
14	15	3 hónapja	4	97	–	–	–	anyámnál	igen	a mellemen	pár hónapja	
15	30	9 éve	10	04	özv.	–	2	1	igen	gyulladás	2 hónapja	
16	27	2 éve	7	81	nem	–	–	1	–	–	–	–
17	18	1 éve	7	26	–	–	–	nagyanyámnál lakom	–	–	–	–
18	21	6 hónapja	6	05	igen	pék	2	1	igen	folyt. főfájás	2 hónapja	
19	16	9 hónapja	–	–	–	–	–	nem	–	–	–	–
20	47	5 éve	8	77	igen	munkás	6	2	igen nagyon	asthma	2 éve	
21	32	4 éve	6	09	nem	–	1	1	igen	alsótest	3 hónapja	
22	25	4 éve	7	06	igen	napszámos	3	1	igen	szem	1½éve	
23	51	12 éve	9	80	özv.	–	–	1	igen	vérszegény	20 éve	
24	35	6 éve	6	95	igen	czipész	4	2	igen	rheuma	4 éve	
25	20	1 éve	6	18	igen	pincesz	–	egy konyha	igen	görcsök	7 hónapja	
26	38	7 éve	8	50	igen	asztalos	3	1	igen	szívbjaj	5 éve	
27	19	6 hónapja	5	00	–	–	–	–	–	–	–	–
28	21	2 éve	6	90	igen	fényező	2	1	–	–	–	–
29	20	3 éve	8	09	igen	munkás	1	1	–	–	–	–
30	23	5 éve	7	10	nem	–	–	1	igen	hektika	2 éve	
31	19	7 hónapja	4	95	–	–	–	apámnál	–	–	–	–
32	39	4 éve	7	24	igen	gyári munk.	4	1	igen	aranyér	1 éve	
33	28	5 hónapja	4	90	nem	–	–	1	igen	nem lehet	–	
34	17	4 hónapja	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
35	22	1 éve	6	21	igen	bádogos	2	1	–	–	–	–
36	27	3 éve	7	08	igen	szolga	4	1	–	–	–	–
37	32	7 éve	8	76	özv.	–	2	2	–	–	–	–

Sorszám	Hány éves ?	Mióta dolgozik a gyárban ?	Mennyi az utolsó heti keresete ?		Férjnél van, vagy nős?	Mi a foglalkozása a férjének?	Hány kiskorú gyermeke van?	Hány szobás lakása van ?	Beteg ön?	Ha igen, mi a baja?	Mióta beteg?
			K	f							
38	21	½ éve	5	87	igen	kocsis	1		–	–	–
39	25	2 éve	8	11	igen	–	3		igen	tüdővész	1 éve
40	18	1 éve	6	00	–	–	–	–	–	–	–
41	21	2 éve	8	19	igen	napszámos	2		–	–	–
42	27	3 éve	9	00	–	–	–		igen	vérszegény	–
43	55	13 éve	9	70	özv.	–	4		igen	czukorbeteg	6 éve
44	40	10 éve	8	91	igen	napszámos	5		igen	fülbaj	2 éve
45	39	6 éve	8	12	igen	kihordó	4		igen	sorvadás	3 éve
46	26	4 éve	10	00	igen	gyári munk.	3		igen	angol betegség	–
47	21	1 éve	7	20	igen	kertész	2		–	–	–
48	17	Va éve	4	70	igen	–	–	–	–	–	–
49	23	2 éve	7	02	–	gyári munk.	2		igen	sárgaság	1 éve
50	34	9 éve	8	90	igen	–	–	–	–	nem szabad mondani	–
51	22	3 éve	7	00	nem	–	–		igen	alsó baj	1 éve
52	30	4 éve	–	–	–	–	–	–	–	–	–
53	20	1 éve	6	20	nem	–	–		–	fülzúgás, főfájás, rosszullet	1½ éve
54	19	1 éve	6	00	nem	–	–		igen	vesebaj és hektika	régóta
55	23	4 éve	–	–	igen	szolga	3		–	–	–
56	47	15 éve	–	–	igen	mester	nincsen		–	–	–
57	31	3 hónapja	4	40	igen	régén beteg	4		–	–	–
58	34	7 éve	9	00	igen	rakt. munk.	2		–	–	–
59	20	7 hónapja	6	68	–	–	–	–	–	–	–
60	22	3 éve	8	02	igen	munkás	1		igen	gyomorhaj	2 éve
61	19	1 éve	–	–	–	–	–		–	–	–

B) Férfiak

1	34	6 éve	13	40	igen	–	3		–	–	–
2	28	3 éve	11	00	igen	–	2		–	–	–
3	37	4 éve	12	50	igen	–	4		igen	tüdőbeteg	3 éve
4	31	2 éve	13	70	igen	–	2		–	–	–
5	26	1 éve	–	–	igen	–	–		igen	aranyér	–
6	21	–	10	00	–	–	–	–	–	–	–
7	39	8 éve	13	40	igen	–	4		–	–	–
8	33	5 éve	14	80	igen	–	3		–	–	–
9	29	3 éve	15	30	igen	–	2		–	–	–
10	43	9 éve	15	00	igen	–	6		igen	mellbeteg	több éve
11	24	6 hónapja	10	20	igen	–	1		igen	mellbeteg	–
12	28	1 éve	12	00	igen	–	2		–	–	–

Kétszeresen súlyos beszámítás alá esik a nyomornak e statisztikája, mert éppen az államnál alkalmazott munkáskör-ről van szó. A nők jogtalanságának, a féktelen gazdasági elnyomatás és kizsákmányoltságának ezt a képét akartam bemutatni.

AZ OLASZ NŐKONGRESSZUS.

Írta: MARCHESA AGNESE PAULUCCI, Róma.

Április 23-tól 30-áig, tehát 7 napon át tartott a kongresszus; minden délelőtt a szakosztályok tanácskoztak, minden délután teljes ülés volt. Mind a 6 szakosztályban (nevelésügy, társadalmi segítő munkásság, törvényhozás, irodalom és művészet, egészségügy, kivándorlás), valamint a teljes ülésekben – amelyek egyike, Donna Giacinta Martini elnöklete alatt a nők választójogával foglalkozott – a legfontosabb kérdéseket tárgyalták, amelyek az egész emberiség érdekeit érintik: a népnevelést, a munkanélküliséget, a tüdővész elleni küzdelmet, a női és gyermekmunkát, az iskolai vallástanítás megszüntetését, a nők választójogát, a férfi és nő számára egyenlő erkölcsi törvényt, a férj gyámhatalmának megszüntetését feleségével szemben, az apasági kereset törvénybe iktatását, stb. stb. míg pedig a legobjektívebb, legpártatlanabb módon, habár képviselve volt a nőmozgalom minden árnyalata: a legkonzervatívab belemeztől a legszélső radikalizmusig (sőt utóbbi küldte a kongresszusnak néhány legkiválóbb részvevőjét). Az előadók nemcsak a szónak mesterei voltak, ami Olaszországban nem ritka adomány, hanem alaposan és tudományosan dolgozták fel tárgyukat; evvel az elismeréssel nemcsak az egész sajtó adózott nekik, hanem államférfiak is, mint Sonnino volt miniszter, az ülések buzgó látogatója, és a tudomány emberei, mint Vivante professzor is. Külön említést érdemel a szónokok közül az olasz nőmozgalom egy régi bajnoka, Linda Malnati (a mozgalom első előharcosát, Anna Maria M o z z o n i t, fájdalom, betegség tartotta távol), továbbá Paolina Schiff, az apasági kereset törvénybe iktatásáért küzdő egyesület elnöke, Anita Pagliari, a nők választójoga nemzeti bizottságának titkára és lelkes agitátora; Giuseppina Lemaire, a jóléti intézmények fáradhatatlan segítőmunkása, a római egyetem két nődoktora és magántanára, Teresa Labriola jogász és Maria Montessori orvos; utóbbi, a gyöngetehetségük nevelésének buzgó szószólója, a lelkesedésnek valóságos viharát keltette a szexuális nevelésről szóló remek előadásával. Nem lehet eléggé magasztalni – s ezt minden hangnemben ismételték a kongresszus végén – Contessa Gabriela

Spallelli-Rosponi elnöknek páratlan szerezetreméltóságát, tapintatosságát és szellemi kiváltságát; ő egyúttal elnöke az olasz nők nemzeti bizottságának. A legnagyobb dicséretre méltók a szakosztályok elnökei és a rendezőbizottság tagjai.

Matilde Serao és Ada Negri elmaradásukat betegséggel mentették ki; Grazia Deledda jelen volt; Olga Lodi pedig – aki fia halála óta nem vesz részt a közéletben – titkárát küldte a kongresszusra; nemcsak részt vettek, de kitűnő tudósításaikkal emelték a kongresszus jelentőségét: Dora Melegari, Sofia Bisi Albini, Catarina Peccorini-Beri és más írónők.

A kongresszus elméleti eredménye az utolsó két teljes ülésen nagyfontosságú, nagy szótöbbséggel elfogadott határozatokban jutott kifejezésre: követeli a kongresszus a nők választójogát, az iskolai vallástanítás eltörlését, az apasági kereset törvénybe iktatását, a férj gyámjogának eltörlését, a kötelező állami anyaságvédelmet, a kiskorúakról való gondoskodást, stb. stb. A vallástanítás eltörléséről szóló határozat szövege a következő:

„Tisztelettel viseltetik a kongresszus minden belsőleg érett ember politikai és vallásos meggyőződése iránt; de ugyanoly mértékben tiszteli a gyermek lelkiismereti szabadságát, amely lehetővé teszi, hogy jövőben összeegyeztethesse erkölcsi magatartását gondolkodáson alapuló elveivel, s azért követeli:

1. hogy a népiskolai vallástanítás teljesen eltöröltessék;
2. hogy a közép- és felső iskolák a különböző vallásoknak, azok alapelveinek, céljainak és társadalmi eredményeinek objektív ismertetését nyújtsák. Az eddigi vallástanítás helyét az emberi kötelességek ismertetése és erkölcs-tan foglalja el.”

A kongresszus gyakorlati eredménye abban foglalható össze, hogy a legszélesebb körben tért hódított tárgyalásai nyomán az a tudat, hogy az olasz társadalom minden rétegének asszonya – nemcsak a nőmozgalom összes árnyalatainak képviselői találkoztak itt, hanem a mágnásasszonytól az ipari munkásnőig minden osztály asszonyai – a férfival minden tekintetben egyenrangú, egyenlő értékű.

Hogy minden körben, még legfelsőbb helyen is, mennyire méltatták a kongresszust, kitűnik abból, hogy maga Elena királynő nyitotta meg, Margherita anyakirályné pedig garden partyt rendezett s azon a kongresszus munkájában résztvevő minden egyes tagot bemutatott magának. Lätitia hercegnő, az aostai herceg özvegye, nemcsak elfogadta a

díszelnöki tisztséget, hanem részt vett több teljes ülésen. Az általános érdeklődést bizonyítja az is, hogy 1100 tagsági és számos napi belépőjegyet adtak ki. Az egész sajtó a Tribunától a Messagero-ig naponta hasábkra terjedő, részben nagyon kedvező tudósításokat hozott; mind a hírlaptudósítók, mind más résztvevők bámulattal adóztak az ifjú olasz nőmozgalomnak e kifogástalanul szervezett és vezetett kongresszus rendezéseért.

Fordította: G. V.

AZ ANGOL SZAVAZATJOGI MOZGALOM.

(Befejezés.)

1906 október 23-án, a megnyitás napján, a parlament elé vonultunk. A rendőrségnek tudomása volt róla és úgy szólt az utasítása, hogy csak 20 nőt engedjen be. Mint minden gyűlésünkön, ezúttal is volt közöttünk 200-300 asszony a legalsó társadalmi rétegekből. Ezt mi így kívánjuk, hogy minden alkalommal világosan kitűnjék, hogy elsősorban ezekért az asszonyokért dolgozunk. Dolgozunk természetesen a magunk fejlődése érdekében is és mert részt kívánunk venni az ország kormányzásában, a hajtóerő azonban ezeknek az asszonyoknak a nyomora és szenvedése. Mrs. Despard és én voltunk a menet elején. A rendőrök nagyon udvariasak voltak, mert elegánsan voltunk öltözve. Beküldtük a névjegyünket a miniszterelnökhöz, aki azt válaszolta, hogy nincs mondani valója. Kerestünk a vestibuleben egy padot, találtunk is egyet a sarokban és felváltva szónokoltunk róla. Ez természetesen óriási feltűnést keltett. Az alsó- és felsőház tagjai kijöttek az üléstermekből és nagyon meglepett arccal vágta a női hangok hallatára. Mindent csendesen és nyugodtan tettünk. De jöttek a rendőrök, ötünket-hatunkat leráncigáltak a padról és kikergettek a csarnokból. A rendőrségen azzal vádoltak bennünket, hogy „izgató beszédet” tartottunk, holott mi csak polgárjogunkat követeltük. Hazaengedtek bennünket, de köteleznünk kellett magunkat, hogy másnap ismét eljövünk. Másnap reggel tíz órakor újra a rendőrségen voltunk. Barátaink egész serege kísért bennünket a kapuig. A hatóságok annyira féltek a tüntetéstől, hogy az összes kapukat lezárták és csak egyenkint vagy kettesével bocsátottak be bennünket. Arra a kérdésre, hogy tudunk-e a védelmünkre valamit felhozni, tagadólag ráztuk a fejünket és nemmel válaszoltunk. Az elnököt ez nagyon meglepte. Azt kívánta, kötelezzük magunkat, hogy hat hónapig békében maradjunk, vagy fizessünk 10 font bírságot. Ezt valamennyien visszaautasítottuk mire az elnök kihirdette az ítéletet, mely két havi fogságot rótt ránk. Engedelmet kértünk még, hogy konstatálhassunk valamit és kijelentettük, hogy nem ismerjük el a törvényszéknek azt a jogát, hogy felettünk ítélkezzenek, mert nincs szavunk ama törvények hozatalánál, melyeknek kénytelenek vagyunk engedelmessékedni.

Fogságba vetettek bennünket. Előbb ugyanabban a házban egy vasrács mögé zártak bennünket és a rácson keresztül kávét kaptunk. Ez délelőtt tíz óra körül volt. Ha közönséges foglyok lettünk volna, másnap reggel

7 vagy 8 óráig semmi mást nem kapunk. De minthogy a rácson át szabad élelmiszereket beadni, barátaink gondoskodtak rólunk. Mikor eltávoztak, Browning-verseket olvastunk fel egymásnak és jó hangulatban vártuk be a koporsóhoz hasonló zöld kocsit, amelyben Holloway Courtba vittek bennünket. Előbb cellákba kerültünk, azután egy szobába, ahol leveleztünk, kiküldtünk, fegyencruhába öltöztettek bennünket és a nacionálénkat felvették, mire ismét magánzárkákba küldtek. A nap 24 órája közül huszonháromat egyedül töltöttünk a fogház szenvedéseivel és borzalmaival. Ez bizony egy cseppet sem volt kellemes. De a legszomorúbb látványt 800 fogolytársunk nyújtotta, akiket nagyrészt iszákosság vagy gyermekgyilkosság juttatott ide. Az egyetlen idő, amelyben egymást láthattuk, a séta órája volt, de akkor is 10 lányi távolságot kellett egymás között tartanunk és beszélünk sem volt szabad.

Az alsóházban levő barátaink azonban elkezdtek hangoztatni, hogy ha választók volnánk, politikai ügyből kifolyólag nem dugnának bennünket közönséges gonosztevők közé. Meg is interpellálták a kormányt. Herbert Gladstone eleinte nagyon ridegen viselkedett; kijelentette, hogy csak az történt velünk, amire rászolgáltunk. Két hét múlva azonban elrendelte, hogy az első osztályba helyezzenek át bennünket. Közölték velünk, hogy ruházatunkról és ételmezésünkről magunk gondoskodhatunk, amit azonban visszaautasítottunk azzal, hogy amíg foglyok vagyunk, tartson el bennünket az állam. A második osztályban naponta hat óra hosszat nadrágokat kellett varrunk; ez most megszűnt, a magánzárka és az étel azonban a régi maradt. Fogságunk első hónapjának vége felé pótválasztások voltak az ország északi részeiben és a liberális jelölt azt sürgönyözte Londonba, hogy a mandátuma veszélyben forog, mert az ellenpárt „Ki zárta be Cobden Richárd leányát?” felirású plakátokat ragasztat ki. Hétfőre volt kitűzve a választás. Szombaton este, éppen lefeküdni készültem, kopogtak az ajtómon és a börtönőr az igazgatót jelentette be. Az igazgató rendszerint csak reggel jön, a reggel az elbocsátások ideje is, és nekem még egy hónapom volt hátra. „Mrs. Sanderson” így szólt az igazgató (eddig mindig csak a számomon szólított, sohasem a nevemen) örömmel értesítem, hogy megbízást kaptam az ön azonnali elbocsátására”. „Mindnyájunkra vonatkozik ez?” kérdeztem, mire az igazgató igennel válaszolt. Ettől a perctől fogva tehát szabadok voltunk és újból munkához láthattunk.

Azóta több mint 200 nő került ugyanazért az ügyért fogságba; közülük többen egyetemet is végeztek. Nagygyűléseink alkalmával mindig megkérdezzük, hogy van-e a jelenlevők között valaki, aki kész volna az ügy érdekében fogságba is menni. Mindig jelentkezik 5-6 asszony, mintha csak arról volna szó, hogy jegyet vásároljanak egy jótékonyági bazárhoz. Gyűléseinken mindig nagy a lelkesedés. Gyakran nagy felvonulásban viszünk egy-egy petíciót az országházba, de mivel ez tilos, a parlament körül egy mértföldnyire nem túrnek meg felvonulásokat, köztbelép a rendőrség és elfogja a menet elején haladókat. Csak Mrs. Despard kerülte el a sorsát hosszú ideig, mert mindenki ismeri és szereti. Mikor egyszer mégis elfogták, összekerült a fogságban olyan asszonyokkal, akik öngyilkossági kísérletet követtek el, prostituáltakkal és gonosztevőkkel. És ekkor megértette és csak itt értjük meg

mindnyájan igazán, hogy valami nincs rendben a mi társadalmunkban. És úgy érezzük, hogy nagy morális értéket képvisel az a szavazócédula, amelyért harcolunk. Nem tudom megérteni, ha egy asszony azt mondja „Megvan mindenünk, amire szükségünk van”. Szégyelem, hogy egy asszony mondhatja ezt és a legrosszabb érvnek tartom, amelyet egyáltalán fel lehet hozni. Hát nekem nincs meg mindenem, amire szükségem van? Élvezetem, szórakozásom lehetne annyi, mint a legtöbb asszonynak, de nem volnék boldog és megelégedett, mert a lelkiismeretem nem volna nyugodt. Éppen mert mindenem megvan és mert szabad vagyok, résztvehetek minden erőmmel a mozgalomban, mehetek habozás nélkül fogságba abban a tudatban, hogy helyesen cselekszem. Watson, Ibsen, John Stuart Mill, az édesapám és minden nagy ember, aki egy eszméért küzdött, semmivel nem törődött, a következőkétől nem félt és csak azt az irányt követte, amelyet helyesnek tartott. Ha tudjuk, hogy helyes amit teszünk, mit törődünk akkor mással? Ha van olyan ügyünk, amelyért érdemes küzdeni, ha van egy ideálunk, akkor csak ez létezik ráknézve és minden egyéb, minden kellemetlenség, minden veszedelem semmivé omlik össze.”

Fordította: G. J.

GLOSSZÁK.

Tiszteljük az asszonyt!

Lengyel Zoltán levele anyjához. Megható frázisokkal teli levelet intézett Lengyel Zoltán az anyjához. Ez a levél a „Nap”-ban is megjelent. Ugyanabban a számban, amelyben a legocsmányabb trágárság terpeszkedett cikkek és viccek formájában. Vajjon elhiszi-e Lengyel Zoltán anyja, hogy fia az a puritán becsületbíró, akinek pedig mi is tiszteltük, ha ilyen környezetben zengi el a gyermeki szeretet strófáit. Nem purifikálna-e Lengyel Zoltán valamelyest azon a vidéken is?

Simkó József és a t. Ház. Simkó József értelmetlen dolgokat mondott a képviselőházban. Nincs Magyarországon egyetlen ember sem, akinek fogalma volna, mit is akart a derék honatya. A tisztelt Ház pedig úgy viselkedett, mintha a Folies Caprice valamelyik trágársággal telített előadását hallgatná. Simkó minden szavában sexuális kétértelműséget keresett és persze talált is. Valóban nem adhattak volna világosabb cáfolatot örökké nyelvükön hordott gavalléros nőtiszteletüknek. Pedig Simkó azt az egyet világosan kijelentette, hogy nem a feministák, hanem a „többiek” érdekében szólal fel, tehát nem a feministákon töltötték ki izléstelen kedvüket, hanem „amazokon”.

Szamár, paraszt, asszony. Parasztokat, állatokat egyformán sértő szokása a társadalomnak, hogy komisz, durva, rossz embereket állatnak, vagy parasztnak szidnak. Ritkább eset, de előfordul, hogy a „vénasszony” is ilyen jellemzésre szolgál. A minap pedig a Népszava pur et simple „asszony” névvel csúfol neki nem tetsző férfiakat, így írván: „Hazudott a tisztelendő úr, mikor másnap a lakására csődített nő- és finemű asszonyok előtt elsrta, hogy azért kapott pofont, mert a szociáldemo-

kraták fölbérelték ellene Sípós Lajos elvtársunkat. Mindkét nembeli asszonyok sírva esküdöztek a fölfeszített Krisztusra, hogy bosszút állnak a vöröseken.” Hát bizony, csak tiszteljük az asszonyt!

Áruljunk szerelmet. A magyar nő cinikus gyalázása élénk ellentétben áll a magyar férfi állítólagos gavallérságával. Sok piszkos, lealázó szörnyűséget tapasztalunk e téren napról-napra úgy az életben, mint a színpadon, a sajtóban és az irodalomban. De ritkán találkozunk leplezetlenebb szemérmertlenséggel, mint a Pesti Hírlap május 14-iki számában. A londoni magyar kiállításról beszámolva, Kezdi Kovács László neve teljes aláírásával következőképpen fejezi be cikkét: „Nagy a szégyenség itt még – szép magyar leányokban is. Ez a cikk lett volna a legnagyobb vonzerő az angol genfiemenekre, mert az angol ladyk ugyan szépek, de állítólag nagyon hidegek. A tüzes magyar szempárok csak fokozták volna az angol rokonszenvet irántunk.

Mi úgylis olyan elhagyatott, egyedül álló nép vagyunk. Nem árt mentől több és újabb jó barátot szereznünk.

Ha nem tudtunk elég pénzt áldozni, elég ipart, kultúrát és művészetet adni az angol közönségnek, – legalább szerelmet adtunk volna!”

S a lap, amely ezt a cikket közli, a magyar erkölcsök legfőbb bírójaként ítélik el elevenek és holtak felett.

A költségvetés tárgyalása. Az állam háztartásáról folyt a szó, azaz a szavazás, azaz inkább sem a szó, sem a szavazás. Mert hogy a milliókat honnét hasítja ki a „magas kormány”, teljesen közömbös azok előtt a honatyáknak csúfolt urak előtt, akik abban biztosak, hogy az ő bőrből semmi sem hasítódik. Feszült érdeklődéssel vártuk, milyen szép szentenciákat hallunk majd az emberegészségügy államosításáról (az állatok egészségügye államosítva lévén), a militarizmus ellen, a választott békebíróságokról (parlamentünknek annyi tagja tartozik az interparlamentáris békekonferenciához), a közoktatásügy demokratizálásáról (annyi analfabéta lévén a házban, aki magán érezheti közoktatásügyünk hiányait), az antialkoholista kérdéstről (mert – na, izé, jobb lesz nem szólni!), szóval egy és más efajta kérdéstről reméltünk néhány okos szót hallani, ha már tetteket nem remélhetünk népünk szociális bajainak orvoslására. De már a szólamokra is elgyengült ez a paktumkötésben – és bontásban kimerült parlament. És ezekre van bízva államunk háztartása, mindnyájunk anyagi és erkölcsi sorsa!

Alkoholelles vásár. Május első napjaiban a városligeti iparcsarnokban alkoholelles vásár, jobban mondva jótékonyági bazár volt, melynek jövedelmét felerészben az Általános Közjótékonyági Egyesület alkoholelles vendéglőjének szánta a rendezőség. Ékeskedett ez a bazár az előkelő jótékonyági bazárok minden kellékével: volt főhercegi védnöke, grófi, sokszorosan grófi rendezősége, művészi és lipótvárosi elárusítóhada, – csak alkoholelles karaktere nem volt. A színelőadásnak erre az alkalomra írt prológusában szó sincs az alkoholról, az alkalmi lapban a proletárital, a pálinka méregnek van feltüntetve, a bort, a drága jó vörösbort pedig mint „folyékony napsugárt” dicsőítik. A bazár könyvkereskedője,

egy világszép íróasszony tágranyílt szemekkel bámulta meg azt a jámbor vevőt, aki alkohol elleni irodalmat keresett nála. Az egyik sátor elárúsítója ott a helyszínén kijelentette, hogy nevetséges, ha, őt, az intelligens úrinőt elsőrangú francia pezsgőjétől meg akarják fosztani. Nagyobb élénkség különben csak a francia sátorban volt, ahol a honi ipar főúri védői horribilis árakat fizettek egy-egy francia kalapszőnyetegért. Ennyi antialkoholizmus volt az alkoholelles vásáron. Rosszmájú emberek még azt is rebesgetik, hogy a csokoládébonbonokat azzal kínálják: «Van ám benne cognac, csak nem szabad hangoztatni». A bodega rejtélyes színű palackjai közül pedig – ugyanezen forrás szerint – nem egy tartalmazott részegítő, vegyi összetételénél fogva részegítő italt. Az alkohol elleni küzdelem védő angyalainak nagy része pedig tíz nap múlva egy másik vásáron – pezsgőt árult.

Jelenet. A girbe-görbe hangulatos budai utcácskák egyikéből jajgatva rohan egy asszony a legközelebbi rendőrhöz.

„Kérem segítsen! Zöldre, kékre vert az uram, úgy a falhoz vert, hogy majd beletört a keresztcsontom.” Sírva mutatja véresre karmolt kezét.

A rendőr köpött egyet. Ezt nemcsak a vigjátékokban teszik a rendőrök.

„Hát hites ura az magának, vagy csak úgy él vele?”

„Hát az uram.”

„No jó, de hogy a hites ura-e. Megesküdött-e vele?”

„Hát persze. Hites, megesküdött uram.”

„No hát akkor nem tehetek semmit. Annak szabad.”

Osztatlan munkaidő. A Pénzügyintézet Tisztviselők Országos Egyesülete nagygyűlést tartott az osztatlan munkaidő érdekében. Ennek a gyűlésnek az volt a nevezetessége, hogy egyik felszólalója, egy budapesti nagy pénzügyintézet cégvezetője, megállapította, hogy fonok és alkalmazott között nincs ellentét, mert a gyűlés elnöke vezérigazgató, előadója pedig igazgató, akik teljesen azonosítják magukat a tisztviselők érdekével. Javában csodálkoztunk még ezen az új szociológiai teórián, amikor híradás jött az ország első pénzügyintézetéből. E híradás szerint az intézet összes igazgatói és cégvezetői egyhangúlag az osztatlan munkaidő ellen foglaltak állást. A tisztviselők pedig egytől-egyig kívánják az osztatlan munkaidőt. Mínhogy a fentemlített új teória szerint e két kategória között ellentét nincs, mondani sem kell, hogy osztatlan munkaidő abban a pénzügyintézetben nem lesz.

Teória és gyakorlat. A kivitelre vonatkozó tartózkodó kétellyel számoltunk be a szociáldemokrata pártnak a nők választójogára vonatkozó hűsvéti határozatáról. Már is megállapíthatjuk, hogy aggodalmunk alapos volt. A kongresszus óta sem a párt lapja, a Népszava, sem a páit szónokai nem foglalkoztak a kérdéssel, sehohsem hallottuk a nők választójogának elhatározott sürgetését. És a proletárműködésre is hallgatnak!

Az ingyentej-multság. Gyermekszépségverseny meg gyermekbál! Nem először s valószínűleg nem is utoljára kell szóvá tennünk azt a rettenetes divatunkat, hogy gyermekeket játékszernek, mutaványnak használnak fel. Valóban szinte belefáradtunk már annak kimutatásába, hogy érzélgős humbug az egyik gyer-

mek fizikai emeléséért a másíknak a lelkét rontani. S ha a bécsi hódoló gyermekmenet néhány száz áldozata nem riasztotta vissza a rendezőket, az idén a legkülönbözőbb célokra körmenetelnek is majd a gyermekek. Tulajdonképpen miért is ne tennék? A mamák az utca-sarkokon árulják a jótékonyt, amelynek eredményeit titkos társaságokban a papák a maguk számlájukra írják; jó erre előkészíteni az apró csemetéket.

AZ EMBERÍRTÓ.*

Írta: JÁSZAI MARI.

Nem mint színész lépek a mélyen tisztelt közönség elé, hanem mint ember embertársai elé, mint a felebaráti szeretet közkatonája, aki a bölcsek zászlaja, alatt az emberi méltóság védelmére száll síkra.

Ez az én segélykiáltásom könyörgésszámba menjen közönségünk elé, hogy fogjunk össze és küzdjünk együtt a legvéresebb országos csapás ellen!

Nem a pénzüket kérem én – nincs annyi pénz ebben az országban, amennyivel ezen a csapáson segíteni lehessen. Ezen csak hazaszeretettel és emberszeretettel lehet segíteni. Nem bír az ország annyi kórházat és szanatóriumot fölláttani, amennyit meg ne tömne áldozattal a gondviselője, az Állam, a pálinkája révén. Mert mi „megesszük a gabonánkat fűvében”.

Megisszuk a testvéreink véré a pálinkáért befolyt adó alakjában!

Az én szavam az a rettenetes komoly könyörgés, hogy gondolkozzanak afölrött: ki fogja majd két emberöltő után azt az adót fizetni, ha már nem lesz, aki a pálinkát megigya?

Az erősekhez, a műveltekhez kiáltok, hogy keljenek védelmére a gyöngének, a műveletlennek. Hirdessék a föld népének tudásuk egész erejével, tanítsák meg szívük felebaráti szeretetével, hogy a legszánalmasabb öngyilkosságot követik el magukon és a hazájukon, ha a pálinkáról le nem mondanak,

Hirdessék, tanítsák a saját hatáskörükben, hogy a természet, mely az embert létrehozta, meg is termi az emberlét föltételét, az élelmet. Testünk nincs berendezve, nincs előkészítve bor és pálinka földolgozására, azért szédülünk, tántorgunk és fölbukunk tőle. Sőt ezek nem is a legrútabb következményei a szeszivásznak, melyet az ember egy átkos véletlenségből talált föl és még átkosabb kapzsiságból terjeszt; mint a legutóbbi időben az amerikaiak a japán partokon, ahol azóta a halandóság megtízszereződött. A hagyomány azt mondja, hogy a pálinka véletlen föltalálója, látván találmányának irtózatos romboló hatását embertársaira, lelkiismeretfurdalásai miatt öngyilkos lett. Ha azt nézzük, hogy m i v é alacsonyítja az embert a szeszital, akkor tisztán látjuk a természet hatalmas tiltakozását ellene. Kell-e egyéb bizonyosság a szesz méregvoltage mellett, mint az a szégyenletes látvány, melyet a részeg ember nyújt? Azt mondják az ilyen tántorgó, fetregő vagy garázda nyomorultól: hogy állat. Oh, nem igaz! Mennyivel tiszteletreméltóbb egy ilyen dülöngő, esztől megfosztott lénynél a nyugodt, tiszta nézésű állat!

* Nagy művésznőnk tudvalevőleg buzgó harcosa az alkohol elleni mozgalomnak. E cikket a József főherceg szanatórium Hódmezővásárhelyen 1908. március 7-én rendezett estélyen olvasta fel.

Oltalmazzuk meg a saját emberi méltóságunkat a felebarátunkban! Lehetetlen, hogy szégyenpír ne öntötte volna el az Önök arcát is, mint az enyémet, valahányszor egy magukhoz hasonló emberi lényt a részegség undorító állapotában megpillantottak.

Az erős tartozik segíteni a gyöngét. Csak a patkány él magáért. A művelt ember: az erős ember. Önökhöz, az erősekhez fordulok és könyörgök: fogjunk össze a gyöngék, vagyis a tudatlanok védelmére. Akiben netalán nincs számalom embertársa iránt, akiben nincs hazaszeretet és nem bánja, ha a magyar faj kipusztul, hát az küzdjön a gyilkos mérge ellen a saját édes énje érdekében, hogy egészséges emberek között élhesse végig az életét; mert hiszen már-már több a „beszámíthatatlan” mint az ép ember ebben a félelmes társadalomban, ahol az emberek állandóan mérgezik magukat az alkohollal.

„Az Emberirtó”, amint a franciák egyik legnagyobb írója és legemberszeretőbb embere, Zola nevezi a pálinkát, a z é r t gyűlöletesebb az ember minden egyéb ellenségénél, mert alattomosan, lassan gyilkol, de annál biztosabban. Ami pedig még félelmesebbé, de undorítóbbá is teszi az emberiség e legnagyobb ellenségét, az, hogy mielőtt megölné, lefosztja róla mindazt, ami tiszteletreméltó. Egy-két emberöltőn át kivetkőzteti testi és lelki erejéből és úgy dobja oda a halálnak, mint a rongyot, amit már senki semmire nem használhat és amit már senkisé is sajnál,

Ős időkben, mikor veszélyben volt a haza – most sokan mosolyogni fognak, tudom, de én azért kimondom, ami a szívemen van – ős időkben véres kardot hordoztak végig az országon, hogy följessék a népet rest közönyéből a vész tudatára, mely életüket fenyegette. Pedig mi volt egy háború veszedelme a pálinkáéhoz képest!

Micsoda nemzedéket hagy hátra a pálinkával élő szülő! Nem sorolhatom itt föl a gonosz indulatokat, amelyeket az alkohollal élő szülők gyermekei magukkal a világra hoznak; ezek száma ijesztő és minőségük rettenetes! Elégge hirdetik ezt a túlszűfolt örültek házai, az úton-útfélen egyszerre lövöldözni kezdő hirtelen megörültek, a robogó vonatokból pillanatnyi elmezavarokban mind sűrűbben kiugró gyöngé agyúak, akik a vonat rázó dübörgését már nem bírják meg, a gyűjtogatók, a nyavalyatorók, a hülyék és a többi. Ellenben megmutatom azt, amit nem hoznak magukkal a világra ezek a szerencsétlenek, amitől a szesz italal élő szülő meglolja, megrabolja a gyermekét még mielőtt a világra jönne! Ezeknek a szegény, mitem vétő szerencsétleneknek hiányzik a vérükből az ellenálló képesség! Az egészséges emberi vér telve van virgoc harcossal, mely a százféle külső ellenséggel szembeáll és azt legyőzi. A ragályos betegségek ezek az ellenségeink, be is szívjuk a ragályt valamennyien, a levegővel, vagy ránk szabad érintkezés által; de a vérünk telve van ellenmérgeggel, mely a beható ellenességgel valósággal birokra kel és legyőzi. A pálinka és egyéb alkohol – minden alkohol egyforma romboló: csak hogy egyik italban több, a másikban kevesebb, de abból többet isznak az emberek, tehát egyre megy – ezt az ellentálló képességet égett ki az emberi vérből, és martalékul dobja védtelenül lefegyverezve minden ellene törő betegségnek, de elsősorban a betegségek legrettenetesebbikének, a gyógyíthatatlan tüdővésznek.

Mikor most 3 éve egy nagy át először szólított sorompóba azon szomorú kötelesség teljesítésére, hogy segítsék gyöngé erőmmel a József főh. Szanatórium javára pénzt gyűjteni, majdnem azt hittem, hogy gúnyolódik velem! Kórházat építeni a tüdővész népnek, holott a nagyuraknak hatalmában áll a baj okát megszüntetni. Egyszerűen tiltsák meg a mérge árulását. Azt írtam akkor, hogy igenis kötelességemnek tartom szolgálatukra és a szenvedők segítségére lenni; de meddő munkát végeztünk, ha szentimentális látszólagos emberszeretettől tiszta ágyban – kórházban – fogjuk le a szemét minden ezredik haldokló azok közül, akiket a saját „Apja-anyja”, mint a kínai az államot nevezi, megöl a pálinkájával, mert a pálinka embervérrel él.

Piros eleven embervérrel.

És ha már a kínaiakat említem, azt is elmondom róluk, hogy az ő „Apjuk-anyjuk”, a kormányuk, kegyetlenül, irgalom nélkül bünteti azt, akit mákonyeladása rajta kap. A mákonyeladás volt egy időben Kínára nézve az a veszedelem, ami ma a magyarra nézve a pálinka-ivás; csak hogy megközelítőleg sem terjedt és rombolt úgy, mint nálunk, mert a kínai kormány még idejében elébe vágott az alattvalói gyilkolásának. Pedig a kínai kormánynak négyszázharmincmillió gyermeke van és még ebből a számból sem akar odadobni egyet is, míg mi! Széchenyi István ismeretes mondása szerint oly kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmeznünk.

És bocsássák meg, hogy egyik gondolatomat a másikba öltöm: de gondolataim úgy tolakosznak tollamra, hogy félek, egymást taszítják félre a feledésbe, pedig minden kis gondolatomra, minden piciny érdemre, lelkem egész erejére szükségem van, hogy jajszavam és segélykiáltásom a szívükig hasson. Tehát valahányszor azt hallom: zsirosat ettem, nem ihatom rá vizet, kénytelen vagyok bort vagy egy korty pálinkát inni, mindig eszembe jut nagy bölcsünk, Széchenyi István mondása, hogy az alkohol és a bor inkább megakadályozza a táplálék természetes felszívódását, mert azt a gyomorban konzerválja. Nem-e borszeszben tartjuk, szokta mondani: amit a föl-oslástól óvunk?

Ha szegény megmérgezett népünket nem érné az istenadta nagy napsütés, künn a mezőn nyári munkája közben, az az áldott napsugár, mely a legtöbb betegség bacillust elpusztítja, ugyan volna-e még épvérű ember ebben az országban?

Hogy az őseink ittak! Folyton ezt hallani ellenvetésül a borozóktól. Hogy mekkorákat ittak azok az ősök! Igenis azok az urak ittak, akikről a történetírók a történeteket írják; de a nép nem ivott, a népnek nem volt se bora, se pálinkája. A részegeskedő úri fajzat pedig elcsenevészedett és kipusztult, noha csak bort ivott. A jobbágnak nem volt bora, a pálinkát pedig nem ismerte; azért a nép, a törzs, egészséges maradt, és hajtott magából új meg új épséges vezérágakat. De most magát a törzset, az egész nemzetet fenyegeti a végveszedelem, mert az emberirtó úton-útfélen árulják. A falvakban minden 5-600 emberre esik egy-egy pálinkás bolt; de ami ennél is szörnyűsebb, a tanyákra, ahol nincsenek boltok, szekereken hordják ki a nép után, és az élelméért, a gabona-

árt cserélik be az élete meggyilkolóját, a pálinkát. Szemtanú egy orvos. (Lásd Szabolcs megye.)

Az én fájdalmas csodálkozásom egyre nő, egyre fokozódik, hogy a jók, a bölcsek és a nemzet vezérei miért nem vetnek gátat a nemzet ez öngyilkosságának?

Ez csak úgy lehetséges, hogy nem tudják, nem látják közlő az emberirtó rettenetes pusztítását, különben hogy történhetnék meg az a hihetetlen hangzó furcsaság, hogy egyes öngyilkosokat a Dunából kihúznak, kötélről levágnak, akinek a testéből lehet, még kikeresik a golyót, hogy megéljen, és ehhez hasonló irtalmas cselekedetekért megdicsérik és megjutalmazzák az embereket – pedig aki öngyilkos akar lenni, abból már úgysem sok haszna van az államnak, az olyan ember már komoly munkára úgysem való – és ezeket mégis mentik, gondozzák, fölálpolják, mint Önök is, ugyebár, a kórházaikban a halálra ítélt tudóvszeseiket fogják. De az egészségesek százezreit, a még munkaképeseket kiszolgáltatják az öngyilkosságnak, sőt maga a kormány adja a mérget a kezükbe. Tehát az egészséges, a még munkaképes ember ebben az országban nem ér annyit, mint a beteg? Csak ez utóbbiakkal törődünk, amazokkal nem?

És ha ez az öngyilkosság egyszerre menne végbe mint az egyes embernél, nem volna olyan borzalmas a gondolata, de lealacsonyodni, elbutulni látni ezt a deli, okos, még pár évtizeddel ezelőtt önérzetes és tiszta erkölcsű magyar földműves, és tudni, látni azt, hogy a természetes oltalmazója, az Állam maga adja el a gyermekei erejét, erkölcsét, vére tisztaságát, munkabírását, egyszóval mindazt, ami szép és becses volt ebben a népben, ez mindennél rettenetesebb.

Az ember segítségért kiált és félreveri a harangot, (mint én most), hogy azt sokan meghallják és fölhívja a jókat és az okosakat, hogy jöjjenek segítségére.

Nem a levegőből beszélnek.

Tudok egy falut: igen nagy, szép falu volt gyermekkoromban és a legszebb nép lakta a föld kerekéségén, Ma? Aki még sohasem sírt életében és meg akarja kóstolni a sóskönny ízét az jöjjön velem és sírni fog, még ha pogány is! Megmutatom neki az agyagpartokba vajt üregekben kuporgó sápadt, becsent szemű, éhes és ijedt állattékintetű magyart, akinek ernyedő inu, vézna karjából már kifordul a kasza meg a kapa. Nincs is rá szüksége, nincs már mit kaszálnia, kapálnia. Apái földje már nem az övé, házaiból barlangokba menekült, mert azok dobra kerültek.

Az az ártatlan lenge kis papírszelet: a váltó, meg annak a kerítője, a lelket-testet gyilkoló pálinka húzta ki alóluk. Egyszer végigmentem azon a horgason, amelynek az agyagpartjába vajták állatok módjára az odúikat ezek a gyermekkoromban még büszke, szép földművesek. Az ezeréves honfoglalók utódai ezek! Ezer esztendő veszedelmét, török, tatár pusztítását túlélték, a pálinka elsöpri őket a föld színéről. És ne higgyék, hogy ez egyedülálló eset.

Én úgy érzem, hogy nekem városról-városra, faluról-falura és ott házról-házra kellene rohannom és szegény megmérgezett féléveim fölébe sikoltanom: térjetek észre, míg nem késő! Féljetelek, irtózzatok a pálinkától, a szesz italától, amely kiszívja testetekből az erőt, lelketekből a becsületet! Hát nem látjátok szerencsétlenség, hogy aki

nektek azt a pokoli tüzet árulja, aki már tanyáról-tanyára utánatok hordja és a gabonátokért becsereéli – az maga azt a mérget meg nem issza. Az az okos kereskedő maga miért nem issza a pálinkát, ha az – a te szerencsétlen oktalan felfogásod szerint – erőt ad!? Azt hiszed, hogy ő nem akarna erős lenni? Miért nem tanulsz a boltos példáján? Láttál már pálinkás boltost részegen? Halálos küzdelem ez, amelyben mi veszünk el, magyar véreim. De még csak nem is úgy, hogy megsajnáljon valaki, mert a pálinka előbb lealjasít benneteket.

Ebben a szörnyű veszedelemben, most, a 12-ik órában mégis, mintha a reménynek egy sugara derengene. Mintha az alkohol ellen végre a harc nálunk is megkezdődne.

Megkezdődik – ha ugyan még nem késő! De fogjon össze mindenki ebben a munkában, aki ebben az országban jól és szépen akar élni; aki nem akar 7-8 millió beszámíthatatlan örült között létezni. Mert hiszen nemcsak a munkaerő fogy ki végkép közülünk, hanem senki élete nem lesz biztos a pálinka által megrongált idegzetű nép között! Hisz nem tudhatjuk, hogy melyik emberen mikor tör ki a pillanatnyi elmezavar.

Rendkívülit csak rendkívüli eszközökkel érhetünk el.

Nekünk, Önöknek, mindnyájunknak rendkívülit kell véghezvinnünk, hogy arra az alig remélhető eredményre jussunk, hogy egy vesztébe rohanó népet visszarántsunk a pusztulásból.

Képzeljük magunkat egy nagy mentő-egyesület tagjainak, és kísérsük megmenteni, amit még lehet. Minden eszközt próbáljunk meg; akadályozzuk meg közvetlen közelben élő felebarátainkat akár fölöttünk, akár alattunk állnak azok, hogy egy gyűszűnyi pálinkát is megigyanak. Kezdjük el ezen.

A suezai csatorna építéséhez úgy fogtak hozzá, hogy 40 szerezsen elkezdte a kezeivel markolászni az iszapot és azt kosarakba rakta – ilyen volt a kezdet és mégis a suezai csatorna lett belőle! Fogjunk mi is hozzá kicsiben ehhez a világra szóló munkához, egy ország gyógyításához. Semmi eszközt ne kicsinyeljünk, ne nézzünk le.

Beszéljen mindenikünk a maga környezetével a saját nyelvén, annak az értelméhez mérve, mondjuk annak a szerencsétlen tudatlannak, aki azt hiszi, hogy a pálinka erőt ad, mert erős: hogy hát az ökör, a ló, mely erősebb nálunknál, iszik-e pálinkát, attól olyan erős-e? Ha a házi állataink pálinkával élnek, egy pillanatig sem volna az életünk biztos köztük. Pedig a szervezetünk, a vérünk teljesen hasonló az Övékével; amint azok megvesznének a pálinkától, azon mód rombolja szét az ember idegzetét is!

Mondja meg mindenikünk a saját körében, hogy lehet-e az erőt adó, egészséges ital, melyből csak annak van haszna, aki meg nem issza. Beszéljük el nekik, győzzük meg őket, miért győzőit a kis Japánország a százhusz milliónyi orosz? Mert a japán teát, az orosz pedig pálinkát iszik.

És ne üssük el ezt a rettenetes komoly kérdést örökké az iszákos aggastyánok tréfás emlegetésével, akiket példakul hoznak föl a bort ivó urak. Mit tudjuk mi, hogy meddig éltek volna azok természetes életmód mellett? Mert az emberi kor határa nem ám az a bizonyos 60-70 esztendőcske. De a mi életünket a hűsevés is megrövidíti. Az ép

ember 90 esztendő koráig jó kedvvel dolgozik és éléhet 120-140 évig egészségben. Az én őseim ennyi ideig éltek. Élünk észszerűbben és tanítsuk meg embertársainkat is, akkor kevesebb örültekháza és kevesebb szanatórium, meg több boldog, ép ember lesz a világon.

VIRÁGKULTUSZ.

Írta: GUTTENBERG PÁL.

Emlékszünk arra az időre, amikor minden hivatásból kikopott alakok egy hivatásra még jók voltak: tudniillik virágot árultak. Gúnyolódó emberek virágárusleányoknak csúfolták szegényeket és tényleg Budapest utcáin ott guggoltak éjhosszat egy tál fonnyadó virág mellett. És ahogy ott bóbiskoltak, akadt néhány ember, aki meg is vett tőlük egyetmást.

Ennyire s talán valamivel még többre is vitte nálunk a virágkedvelés.

Ha utána járnánk annak, hogy hogyan jut a budapesti piacra a virág, még elszomorítóbb tanulságokhoz érünk, mint amelyeket a virágárusleányok alakjai mutatnak; tudniillik a tél és a tavasz folyamán eladott temérek virág csaknem kivétel nélkül Olaszországból és Dél-franciaországból kerül hozzánk, Ami zöldséget, friss gyümölcsöt és főleg virágot fogyasztunk a tél folyamán, azt csaknem kivétel nélkül a Riviera tájáról hozzák; a Riviera tájáról és Parisból. Ibolyából és violafélékből naponként kocsirakományok jönnek északfelé, egész Európát elárasztják és egy kicsi rész idejön Magyarországra.

A siránkozó hazafi természetesen meidezt szemrehányólag emlegeti: hogy efélét itthon magunk is természetnehnének és akkor mennyi pénz maradna idehaza. Pedig ettől még egy kissé messze vagyunk.

Virágfogyasztásunk még oly kezdetleges stádiumban van, hogy valósággal még nem érdemes üzleti tekintetektől virágot tenyészteni. A hozzánk Olaszországból beözönlő virágsumma épen elegendő arra, hogy itt néhány esztendőn keresztül olyan amilyen fogyasztó közönséget neveljen és a fogyasztó közönség rendkívül lassan gyarapodik. A virágfogyasztás tudniillik sokkal lassabban fejlődik mint a gyümölcsfogyasztás s még lassabban mint valami mindennapi szükségleti cikk élvezete. A virág olyan illuzióféle, amely a divatnál, a művészetnél is exkluzívebb. És a legtöbb embernek sokáig szuggerálni kell, hogy az élvezetét megtanulja.

Budapest fényes, pompás, napsütötte utcáin az ezredik ember ha visel gomblyukában egy virágszálat. Tavaszí verőfényben úrinők övükben csak az utóbbi években kezdenek időnként virágot hordani. Hogy mennyire szükségük van még e téren szuggerációra és nevelésre, azt kiválólag az igazolja, hogy hazánkban, de tőlünk még nyugatabbra eső népek közt is, maguknál a németeknél is, rendkívül lassan érvényesül az ebédő-asztalnál a virág. Az ebédő-asztalon Angolországban és Svédországban szegény és gazdag ember házában egyaránt mindig van virág, ami északi népeknél nagyon sokat mond. Trondhjemben, ahol alig van a virágnak kéthónapi élete, dús-kálnak benne, akár egy déli rózsakertben. Északangliában olyan városokban, amilyen Sheffield, Leeds, Manchester, ahol a levegő füsttel terhes, a vásárcsarnokok virágillata

nyáron át egész nap élvezhető. A legszegényesebb angol vendéglőbe ha bevetődünk, egy-két virágszál karcsú pohárban ott díszleg az asztal közepén. Az északi népeknél a virág élvezése igazi mindennapi szükséggé vált, olyan szükséggé, amely a lélek legnemesebb táplálékai közé tartozik.

A német és francia nép, szemben az angollal és skandinávval, még szemmeláthatólag nevelődik e téren. Mi keletebbre eső népek még csak kezdünk nevelődni. Hogy milyen nagy utat kell még tennünk, kivált népünk széles rétegei mennyire messze vannak e tekintetben, arról is érdemes egy pár megjegyzést tennünk.

Tagadhatatlan, hogy a magyar nép hajlandóságai között a virág kultusza sem ismeretlen, a muskátli és a rozmaring ott díszleg ezer meg ezer magyar ház ablakában. Ez letagadhatatlan nemes hajlandósága a magyar népleleknek, de még nem akadt energikus tanító-mester, aki ezt a nemes hajlamot gondozná, fejlesztené, tudatosná tenné és ekonomikusan beillesztené a nép életrendjébe, sőt – szinte hihetetlen – vannak a magyar Alföldnek tájai, ahol ép az ellenkezője történik. A magyar Alföld közepén tudunk várost nem egyet, ahol váltig kereshetünk muskátlit, rozmaringot az ablakban. Hanem ahelyett fogyasztja a virágkedvelő ifjúság a bécsi csinált virágot. Ha meghal a városban egy hajadon vagy legény, 50 pár kíséri a halottat utolsó útjára. Kiki oly pazarul koszorúzza be magát az izléstelen csinált virággal, hogy egy-egy ilyen temetésre vagyont költenek el még nyár derekán is eme mesterkelt pompára. Ilyen aberrációja lehet a virágkedvelésnek, ha nevetlenül marad az ember.

De hogy is kívánjuk az elhanyagolt alföldi néptől, hogy szeresse és ápolja az élő virágot, amikor műveltebbjeink is oly kevés érzékkel bírnak iránta? Nézzünk végig Budapest utcáin, pompás palotáin, egyszerűbb régi házain, erkélyein, balkonjain és alig látunk élő növényt, sőt itt-ott csodaszámban ha látni valami zöldtet, – virágról nem is szólva – lerí róla az elhanyagoltság. Egy pár nyilvános kertünkben itt-ott díszes pontokon, ahol a városi kertész egy kis tájkertészeten gyakorolhatta magát, látni némi színeséget, de végig ezen a nagy sívár városon egy-két parkunk kivételével alig látunk növényi életet; még jó, hogy utcáink fásítását a főváros hatósága komolyan gondolja, más-képen Budapest képe valóban ijesztő lenne nyáron.

Jön a tavasz és vele együtt gazdagabban özőnlük be az olasz virág. Csak majd jöjjön még több olasz virág. Ez a mi igaz nevelőnk, ez szoktat rá bennünket minden utcasarkon, hogy egy pár krajcárt rászánjunk. Évek, évtizedek kellene ahhoz, hogy száz- és százezer ember állandóan fogyasszon virágot. Szép lesz, ha Budapest népe 50 év múlva jut odáig, hogy időről-időre asztalán ebédközben virágcsokor díszlegjen. Ha majd általánossá válik az élő növénynek, a virágnak illetén szeretete, kultusza és ha majd általánossá válik a virágélvezet szükségé, akkor a virágáruslány fogalma is átalakul nálunk. A mai napig ez a fogalom tulajdonképpen önmagának a torzképét mutatja a valóságban. A virágáruslányról mint komoly kenyérkereseti pályáról ma még csak legfőlebb elmélkedhetünk, pedig a virág termelése, árusítása, ápolása is mindenekelőtt gyönyörű női foglalkozás lehetne. Nemcsak gyönyörű, hanem könnyű és jövedelmező is. A virágkultuszt tehát nemcsak esztétikai, hanem gazdasági szempontból is ápolni kellene.

AZ ÁLLAMI DÍJNOKOK FIZETÉSRENDEZÉSE.

Írta: WILLHELM SZIDÓNIA.

Az elmúlt esztendőben a postánál alkalmazott kartársainknak volt alkalmuk örülni, amikor kimondották a postánál, hogy ezentúl nőket csak kisebb felelősséggel járó munkával bíznak meg s így lesz mire hivatkozni, ha a kinevezés 10 évig is késik. Örülhettek az államvasúti nőtisztviselők, akiket a híres fizetésrendezés alkalmával altiszt rangból szolgálai minősítésre fokoztak le, megfelelő jövedelemcsökkentéssel. A küszöbön levő állami díjnokfizetés-rendezés alkalmával pedig azt látjuk, hogy a női díjnokoknak, minden indoklás nélkül, kisebb javadalmazást akarnak adni, mint az ugyanolyan munkával megbízott férfidíjnokoknak.

Vajjon mit fognak ehhez szólni a női díjnokok, akik eddig olyan büszkén vallották magukat állami, tehát jobb állásban levőknek, mint a magánirodákban alkalmazott kartársaik!

Nem dicsérhetjük a magánirodák viszonyait, elég nyomorúságosak azok is. De a magánalkalmazottakban van legalább annyi önérték, hogy jogaik kivívására szervezkednek, munkájuk elismeréséért küzdenek. Önértékesek, abban a hasznos értelemben, mely nagyra értékeli a becsületes munkát és megköveteli annak elismerését, úgy anyagi, mint minden társadalmi és jogi szempontból.

Az állami díjnokok fizetésének rendezéséről szóló tervezet a következő táblázatot állítja fel:

		férfi díjnok	női díjnok
1. év	napidíj	2,60	2,60
2.		3,—	3,—
5	múlva	3,50	3,30
újabb	5	4,—	3,60
„	5	4,50	3,90
„	5	5,—	4,20

Ha tekintetbe vesszük, hogy eddig férfi- és női díjnok teljesen egyenlő díjazásban részesült, súlyos reakciót kell látnunk a tervezett újításban, amely a női munka értékét lefokozza.

Azt ugyan senkisésem hozhatja fel érvül, hogy a férfi családtartó, a nő nem az. Bizonyos, hogy azokban a családokban, ahol a nő házassága után megmarad díjnoknak, ő épen úgy családtartó, mint férje. Egyébként is a legelembb igazság, hogy egyenlő munkáért egyenlő díj járjon, úgy hogy itt külön nem is kell érvelni az újítás sértő szándéka mellett. Az új tervezet nyilvánossághozatala alkalmával, a N. O. E. alapszabályai rendelkezései értelmében magáévá tette az ügyet, értekezletet hívott egybe és ezen az értekezleten beszélte meg, hogy a terv megmésítése érdekében kérvényt ad át Wekerle Sándor miniszterelnöknek, a pénzügyi tárca vezetőjének. Dr. Bródi Ernő orszgy. képviselő volt szíves a Nőtisztviselők Országos Egyesületének következő kérvényét benyújtani:

„Egyesületünk, mint az állami és magántisztviselők érdekképviselete, a díjnokok fizetésrendezésének alkalmából értekezletet hívott össze, amely a következő határozatot hozta:

„A Nőtisztviselők Országos Egyesületében 1908 május hó 18-án tartott értekezlet kimondja, hogy a

kormány tervezete szerinti fizetésrendezés a női díjnokokat két szempontból nem elégti ki.

Általános szempontból nem elégedhetünk meg azzal a rendelkezéssel, hogy a fizetési maximumot csak 20 évi szolgálat után érje el a díjnok. Erre vonatkozóan magunkévá tesszük a Díjnoksövetség legutóbbi nagygyűlésén hozott határozatot.

Különleges szempontunkból pedig sérelmesnek tartjuk azt, hogy egyenlő munkakörrel és felelősséggel alkalmazott díjnokok különböző fizetést kapnak aszerint: férfiak-e, vagy nők. Ezzel szemben sürgetjük az „egyenlő munkáért egyenlő díjazás” elvének érvényesítését.

Ez újítás súlyos igazságtalanság volna, annál is inkább, minthogy eddig ez az igazságtalan megkülönböztetés nem állt fenn.

Kívánságunk tehát, hogy a fizetésre, kinevezésre és előmenetelre vonatkozólag egyenlő elbánás alá essenek a nő- és a férfidíjnokok.

Az értekezlet megbízta a Nőtisztviselők Országos Egyesületét a sérelmek orvoslására szükséges eljárással. E határozat értelmében kérjük Nagyméltóságod sürgős intézkedését.”

A Nőtisztviselők Országos Egyesülete napirenden fogja tartani a kérdést és teljes eréllyel azon lesz, hogy a női díjnokok jussokat megkapják.

Ez az eset ismét bizonyítja, mennyire szükséges, hogy mi nők magunk védjük a magunk érdekeit. A férfikollégák ebben az esetben is bizony csak immel-ámmal teszik szóvá a nők sérelmét. Nem jut eszükbe szolidaritást vállalni a nőkkollégákkal.

Megint látjuk, amit már annyiszor megállapítottunk, hogy csak velünk nőekkel mernek így elbánni? mert nem vagyunk tényezők, nincs politikai erónk, mert nincs politikai jogunk. Úgy látszik, az igazságok felismerésére szükségesek ezek az igazságtalanságok, amelyekkel a kormány bizonyára nem azt célozta, amit elért, Néhány ezer nő emberi öntudatára ébred majd az előterjesztés nyomán.

SZEMLE.

Női kereskedelmi iskolák. A kereskedelmi és iparoktatási tanács legutóbb tartott ülésén elfogadták Mártonffy Mártonnak azt a javaslatát, hogy tovább is egyévi tanfolyamok szolgálják a nők kereskedelmi képzését. Teljesen jelentéktelen és értéktelen a fakultatív továbbképző tanfolyamok szervezése. A tanács kimondta, hogy a Nőtisztviselők Országos Egyesülete kívánságát ez idő szerint nem tartja keresztyülvihetőnek, azaz nem javasolja a leányok felvételét a fennálló fiúiskolákba. Addig is, amíg az illetékes körök idejénvalónak ismerik fel ezt a követelést, örömmel kell fogadni a tanácsnak azt a határozatát, hogy erkölcsi tesztületek, amelyek anyagi és erkölcsi biztosítékot nyújthatnak, női kereskedelmi iskolák megnyitására engedélyt kaphatnak. Megállapították, hogy polgári, vagy felső leányiskola vagy gimnázium négy osztályának elvégzése alap-

ján vehetők fel leányok a kereskedelmi iskolába. Budapest részére A Nőtisztviselők Országos Egyesülete és a Magántisztviselők Országos Szövetsége együtt kértek engedélyt ilyen iskola nyitására, Kolozsvár részére pedig Dr. Kreutzer Lipót.

Női Könyvtártiszt. Dr. Ferenczy Zoltán kezdeményezésére a közoktatásügyi miniszter már hosszabb idő előtt az egyetemi könyvtár tisztviselőjévé nevezte ki Dr. Czeke Mariannét. A fővárosi statisztikai könyvtárban Pikler Blanka tanárjelölt gyakornoki minőségben működik.

A tanítónők cölibátusa ellen. A felekezeti iskolák legnagyobb részében kötelezvényt írtak alá a megválasztott tanítónokkal, hogy férjhezmenésük esetén állásukról lemondottnak tekintik magukat. Örömmel üdvözljük a közoktatásügyi miniszter azon rendeletét, amely kimondja, hogy ez a kikötés, mint törvényes alappal nem bír, érvénytelen.

Züllő gyerekek. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter rendeletben felhívta a főváros hatóságait, hogy a gyermekvédelmi törvény és a 60.000-es rendelet értelmében gyorsabban és gondosabban járjanak el az állami védelemre szoruló gyermekekkel. A kerületi eljárók méltatlankodva utasították vissza e sürgetést, állítván, hogy mintaszerűen járnak el e téren. Ezúttal a maga pártján talál bennünket Andrássy. Igazolni tudjuk, hogy a hatóságok nagyon sok esetben legkevésbé sem alkalmazkodnak a törvénynek ama világos rendelkezéséhez, hogy nem szabad bürokratikus huzavonával megnehezíteni a gyermek felvételét. S ha utcáinkon végignéznünk, látnunk kell, hogy a közönség sem jár el a 60.000-es rendelet értelmében. Ahelyett, hogy törődnek a kolduló, csavargó gyermekek sorsával, alamizsnaadással támogatja.

A párisi községi választáson. A francia községi választói törvény nem zárja ki kifejezetten a nők választójogát. Ebből kiindulva, Mlle Laloë községi képviselőjelöltnek lépett fel az utolsó választásokon. Nagy erkölcsi sikernek tekinthető, hogy 987 szavazatot adtak le az első női jelöltre.

A német nők egyesülési joga. Ez a jog május 15-én lépett életbe s e naptól kezdve a különböző liberális és demokratikus pártok versenyeznek a nők megnyerésén. A politikai pártok e célból szerte a birodalomban gyűléseket rendeznek s a nőmozgalom ismert munkáit sorra beválasztják a pártvezetőségekbe. A német nők máris megállapíthatják, milyen megkülönböztetett elbánásban részesülnek az állam politikai jogokkal felruházott polgárai.

Az angol miniszterelnök a nők választójoga mellett. Az angol választójogi mozgalom egyik legnagyobb sikere Asquith miniszterelnök pálfordulása. Asquith volt a Campbell-Bannermann kabinet egyetlen tagja, amely a nők választójogát ellenezte. Most azonban kijelentette a nők választójogát sürgető, képviselőkből állott küldöttségnek, hogy tovább nem ellenzi és hiszi, hogy e kérdést még az idén kedvezően elintézik.

Az első női egyetemi tanár Oroszországban.

A nőjogok kiterjesztésében az orosz városok között Moszkva vezet. Nemrégiben telepedett le az első női ügyvéd, most pedig női tanára is van már a moszkvai egyetemnek, Dautschakowa Vjera orvosdoktor személyében, aki engedélyt kapott arra, hogy mint a histologia tanára habilitáltassa magát.

A norvég posta-tisztviselőnők díjazása. A norvég storting elutasított egy törvényjavaslatot, amely a postánál alkalmazott tisztviselők fizetésénél a nők számára kisebb díjazást tervez. Kimondta, hogy egyenlő munkáért egyenlő díjat kell megállapítani. Tudvalevőleg Norvégia az első olyan választás előtt áll, amelyben a nők aktív és passzív választójogot is gyakorolhatnak.

Különbő hírek. A kölni leánygimnázium tanára, Carola Barth kisasszony az első nő, aki a német császári archeológiai társaság háromezer márkás utazási ösztöndíját megkapta. – Berlinben nemrégiben W i n k e l m a n n Emília mint első női építész telepedett le. Máris néhány nagyobb épület tervezését és kivitelét bízták rá. – Koburg-gothai Edward Károly herceg neje egy németországi kereskedelmi iskolát végzett. Ügyes gép- és gyorsírónőnek mondják. „Sohse tudhatjuk, mikor szorulunk önálló keresetre”, mondta beiratkozáskor. – A londoni geológiai társaság elhatározta, hogy ezentúl nőtagokat is felvesz. – A stockholmi rendőrfőnökség elhatározta, hogy 3 női rendőrállományt alkalmaz 1500 korona kezdőfizetéssel; egyiküket a detektívosztályba osztották be. – Angol hajózási társaságok újabban szívesen alkalmaznak női tolmácsokat. Díjazásuk eseténként 2-6 pence között váltakozik. Egyúttal vezetői szolgálatokat is végeznek és levélírára is vállalkoznak.

IRODALOM.

BEÉRKEZETT ÚJ MŰVEK.*

Jelentés a budapesti állami rendőrség 1907 évi működéséről.

Kiss Károly: Piros mezőkön. Proletárversek. Ára 1.50 kor.

K. A. Sheppard: Woman Suffrage in New Zealand. Published by the International Woman Suffrage Alliance. Kapható a Feministák Egyesületében. Ára 40 fillér.

Dr. Láncki Jenő: Szocializmus és Ethika. A Természet és Társadalom népszerű tudom. könyvtár VI. füzeté. Ára I kor.

SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

Nem közölhető: Utóhangok Nelly Roussel előadásához. – Prostituált levelek. – Egy feminista probléma.

F-i A-a Szombathely: Ilyen napi eseményekről szóló tudósításokat nem közölhetünk. Egyébként Gripenberg bárónő Budapesten is tartott nagyszerű előadást.

Pesti Hírlap előfizetője: Arról csak nem mi tehetünk, hogy az Ön lapja egy szóval sem ismertette Gripenberg Alexandra politikai súlyú, kiváló érdekességű előadását. Tessék a lap szerkesztőségénél reklamálni, vagy olyan lapot járattatni, amely minden közérdekű eseményről beszámol.

Egy feminista: Nem közlünk névtelen levél kíséretében érkező közleményeket.

* Bírálatakat fentartjuk magunknak.

Külön meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

**A NŐTISZTVEISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
ÉS PÉCSI, NAGYVÁRADI, SZOMBATHELYI
FIOKEGYESÜLETEINEK
HIVATALOS ÉRTESTÉSEI.**

Postatak. 17764.
TELEFON 80-75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrásy-út 83.

Az egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot.

ÖSSZEJÖVETELEK JÚNIUS HAVÁBAN.

Minden szerdán este ½ 9 órakor találkozás a Várkert-kioszkban (Várkert-rakpart). Ez úton hívjuk meg összes tagtársainkat ezekre az összejövetelekre. Hisszük, hogy számosan fognak egy-egy szerdát a kartársak társágában eltölteni.

KIRÁNDULÁSOK: 7-én, vasárnap a Dobogókőre. Indulás pontban reggel 6 órakor a nyugati p. u.-tól. Vasúti költség 1 korona 80 fillér. Ebédet mindenki magával hozzon.

21-én, vasárnap Újpest-Római, fürdő Mátyáshegy, Hűvösvölgy. Indulás reggel ½8 órakor az Eskü-téri hajóállomásról. Ebédet nem kell okvetlenül hozni.

Üdülőttelepünk. Tudvalevőleg az idén az Adria partjára óhajtottuk üdülőttelepünket helyezni. Ez az óhajtatásunk nem valósulhatott meg, miután a kereskedelmi kormány visszautasította félárú menetjegyekért beadott kérvényünket. Az utazás Fiuméig gyorsvonaton olyan költséges, hogy ezt tagtársaink nagy része nem fedezhette volna, személyvonaton pedig rövid szabadságra menő, üdülésre szoruló tagjaink nem utazhatnak. El kellett tehát állanunk kedves tervünkől és az üdülőttelep-bizottság, valamint a telepet igénybe vevő tagtársakkal egytértőleg abban állapodtunk meg, hogy az üdülőttelepet az idén B a l a t o n - L e l l é n nyitjuk meg, június hó 15-én. Tagtársaink és vidéki fiókegyesületeink tagjai előzetes jelentkezés alapján, legfeljebb négyheti időtartamra vehetik igénybe. Lakást, fürdőt, kiszolgálást egyesületünk díjtalanul nyújt. Ellátásért az üdülőttelepen tartózkodók napi 3 koronát fizetnek a szállodásnak. Az ellátási díj hetenként előre fizetendő. Már eddig is szép számmal jelentkeztek tagtársaink, további írásbeli jelentkezéseket mielőbb kérünk pontos megjelölésével annak, hogy mikor és mennyi időre óhajtanak a telepen tartózkodni. Elutazás előtt jelentkezni kell, hogy az iroda a szükséges igazolványt kiállíthassa. Akik az üdülőttelepre mennek, legyenek szívesek a legőzelebbi napokban összehívandó bizottsági ülésen résztvenni. Üdülőttelepünk javára adományokat küldtek Friedmann Eszti tagtárs útján Takáts János 2 K, Virág József 5 K, Weil Lipót 3 K, Breuer Henrik 2 K, Offenberger Mór 2 K, Weiner József 5 K, Goldberger Gizella tagtárs (Sepsi-Szt.-György) 7 K gyűjtéséhez hozzájárultak Ruhig Samu, Pollák Justin, Fischer Richárd, Weisz Zsigmond és Neufeld Gusztáv. Fogadják az adományozók köszönetünket. Üdülőttelepünk javára mindig szívesen fogadunk adományokat. Kérjük tagtársainkat, gyarapítsák az alapot gyűjtéssel.

Újabb kedvezmények: A császárfürdő uszodájára vagy egyéb fürdőre jogosító utalványok. Sósfürdő-utalványokat mérsékelt árú jegyekre Pajor vízgyógyintézete

nyújt. Közúti villamos jegyek 14 fillérért, Budára érvényesek 16 fillérért kapható egyesületünkben,

Májusi Krónika. A közgyűlés utáni első választmányi ülésen a tisztikar a következőképpen alakult meg: alelnökök: Grossmann Janka, Pogány Paula, titkár: Willhelm Szidónia, pénztáros: Schoronz Nelly, ellenőr: Seidberg Rózsa, jegyzők: Taubner Margit, Kerner Mária, könyvtárosok: Dános Jetty, Klein Sarolta, ügyész: dr. Besnyő Béla, háznagy: Szabados Klotild. E gyűlés határozatából megkerestük az Általános Munkásbiztosító Pénztárt és a Ferenc-József Kereskedelmi Betegsegélyező Egyletet, hogy nőtagjaik részére orvosnői rendelőt rendezzenek be. A díjnoki fizetésrendezések alkalmából megkerestük a pénzügyminisztert a rendezési tervzetnek a nődíjnokokra nézve sérelmes pontjainak megváltoztatása érdekében. Beadványunkat, minthogy kihallgatás nem volt, Bródy Ernő dr. képviselő volt szíves rendeltetési helyére juttatni. Testvéregyesületeinkkel együtt akciót indítottunk a nagykereskedéseknek esti 6 órakor való bezárása érdekében. E tárgyban május 17-én együttes nagy gyűlést tartottunk, melynek határozatából átirattal fordultunk az érdekelt kereskedői testületekhez..

Nem mulaszthatjuk el, hogy rámutassunk e helyen az elmúlt hónap két szomorú tanulságára. Az egyik az érdeklődés hiánya az állami alkalmazásban levő díjnoknőknél. Eddig fizetés tekintetében teljesen egyforma megítélés alá estek férfikollégáikkal; az új fizetésrendezési tervzet különbségeket tesz a nődíjnokok hátrányára. A sérelmes intézkedések megszüntetésére induló akciónkat mindamelltt nem fogadták elég érdeklődéssel. Szervezetlenségükre és a díjnokok körében még mindig erősen elterjedt protekciórendszerre vezettjük vissza a karszellem e hiányát.

A másik szomorú tapasztalatot a nagykereskedések határai zárása érdekében a rokonegyesületekkel együtt megindított mozgalom szolgáltatta. Az üzleti alkalmazottaknak taglétszám tekintetében legerősebb testülete, a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete a megindított akciót hatalmi szempontból bírálta el és csak az esetben volt hajlandó abban résztvenni, ha a vezetést neki engedik át. Minthogy pedig előzőleg ez az egyesület a határai üzletzárás ellen foglalt állást, a többi hat egyesület, mely a mozgalomban résztvett, nem látott garanciát arra nézve, hogy a K. A. O. E. kellő energiával fog hozzá a munkához és ezért a vezetést nem bízza rá. A K. A. O. E. erre külön akciót indított és az együttes nagygyűlés előtt két nappal összehívta saját helyiségeibe a nagykereskedői alkalmazottakat és külön parciális gyűlést tartott velük. Az eredménye ennek a szétforgácsolódásnak egy külön egyesület. A nagykereskedői alkalma-

zottak ugyanis, látván az egyetértés hiányát az ügyüket képviselő testületekben, külön egyesület alakítását határozták el, ami semmiesetre sem jelenti a már meglévő testületek erősödését.

Schwimmer Rózsa-alap. A közgyűlés utáni első választmányi ülés elhatározta, hogy az egyesület visszalépett elnökének, Schwimmer Rózának nevét intézményesen is megörökítendő, Schwimmer Rózsa-alapot létesít, melynek az egyesület vagyonából kihalásig 200 koronával veti meg az alapját, növeléséről pedig esetről-esetre megszavazandó összegekkel és egy megindítandó gyűjtéssel gondoskodik. Négy tagtársunk adományaképpen eddig 20 korona folyt be az alap javára. További adományokat elfogad a titkárság.

Bizottságok. Az új választmány első üléséből öt bizottságot küldött ki és pedig tanügyi, kirándulási, tagszerző, üdülőtelep- és könyvtár-bizottságot. A tanügyi kivételével valamennyi bizottság megtartotta már alakuló ülését és a következőképpen állapította meg üléseinek napját:

Üdülőtelep-bizottság: Minden hónap első hétfőjén.

Tagszerző-bizottság: Minden hónap első szerdáján, (További intézkedésig a budai Várkert-kioszkban.)

Kiránduló-bizottság: Minden hónap első csütörtökjén.

Könyvtár-bizottság: Minden hónap első szombatján.

A bizottsági ülések mindenkor este 1/8 órakor vannak. Külön meghívókat nem küldünk,

Képviseltetések. A választmány egyesületünknek a Magyarországi Nőegyesületek Szövetségében való képviselésével Schwimmer Rózát, a Magántisztviselők Országos Szövetségében való képviseléssel pedig Grossmann Jankát bízta meg. A szövetség június 23-án megtartott közgyűlése Szabados Klotild, Taubner Margit és Wilhelm Sidónia tagtársainkat a szövetség tanácsába beválasztotta,

A nők választójoga érdekében Amsterdamban tartandó nemzetközi kongresszus rendezőse egyesületünket is meghívta. Egyesületünket e nagyfontosságú kongresszuson Grossmann Janka alelnök fogja képviselni. A kongresszuson tagjaink közül még részt vesz Schwimmer Rózsa, Szabados Klotild és Taubner Margit.

Folytatólagos szolgálat. Május közepén életbe lépett egyesületünkben a folytatólagos szolgálat, melynek tartama alatt az iroda két tisztviselője felválva dolgozik. Az egyesület irodája a déli órákban is nyitva van.

Miképp támogathatjuk egyesületünk intézményeit. Májusi számunkban közöltük, hogy az Amerikai Írógépkellék Kereskedelmi Társaság felajánlotta egyesületünknek, hogy tagjaink által feladott írógépkellék-megrendelések után 10%-ot hajlandó fizetni Üdülőtelep- és Állásközvetítő-lapunk javára. A cég versenyképes árban prima minőségű árút szállít. Némi jóakarattal könnyen elérhető volna tagtársaink által az, hogy irodájuk szükségletét, festékszalagokban, Yost-párnákban, szénpapír, stencil, sokszorosító festékek, mimeografpapír, radír, olaj stb. nevezett társaságnál fedezzék, amire az egyesü-

let jól felfogott érdekében annál inkább felkérjük, mert ez intézményeink anyagi támogatását is szolgálja. Ez alkalommal nyugtázzuk a társaság útján befolyt összeget és pedig Klein Frida és Révész Mariska tagtársak megrendelése után 4 K 80 fillér és N. N. (egy üveg olaj után) 10 fillér. Az Amerikai Írógépkellék Kereskedelmi Társaság irodája Budapesten, VI., Eötvös-utca 48 sz. I. em. a. van. Telefon 106-06.

Nagyvárad, Pécs és Szombathely figyelmébe. Vidéki fiókegyesületeink tagjai a balatonlellei üdülőtelepet ép úgy igénybe vehetik, mint az Országos Egyesület tagjai. Sürgős jelentkezést kérünk.

Szombathely. Május 20-án tartott választmányi ülésünkön még mindig meglátszott a legutóbbi járványos idők hatása, amennyiben szokatlanul kis számban jelentek meg a választmányi tagok. Mindamellett – tekintettel a közegészségügyi állapotok javulására – elhatároztuk, hogy a megszakított németnyelvi és gyorsírási tanfolyamok újból megkezdessenek és a hivatalos órák ismét megtartassanak. Ez utóbbiak azonban a nyár folyamán azzal a módosítással, hogy az eddigi szokástól eltérőleg hetenkint nem háromszor, hanem csak egyszer és pedig hétfőn tartatnak. Kérjük a t. tagtársakat, hogy tagdíjbefizetéseiket ezentúl a hétfői napokon eszközöljék.

Említett választmányi ülésünk szomorú szívvel emlékezett meg egyesületünk gyászáról, illetve Lebensfeld Hermin rendes tag és dr. Viola Ödönne pártoló tag elhunytáról, akik a közelmúlt tifuszbajjá áldozatai lettek. Egyben örömünkre szolgált, hogy másik 3 tagtársunk szerencsésen felgyógyult e veszedelmes bajból.

A választmányi ülés titkári jelentése ezúttal hamar kimerült, amennyiben egyesületi működésünk ismeretes okból majdnem teljesen megakadt. Mindamellett jelentkezett 2 új rendes, 1 pártoló tag felvételre s elhelyezés is történt.

Tagtársainknak a következőket hozzuk ezúton tudomására. A nyári évszak beálltával összejöveteleket, nyilvános előadásokat nem tartunk, annál kívánatosabb tehát, hogy a hétfői hivatalos órák alkalmával minél többször összejöjünk.

Társas érintkezésünk előmozdításáról azonban kirándulások rendezésével óhajtunk gondoskodni; ezek mellett, hogy kellemes szórakozásul szolgáljanak, egészségi szempontból is hasznosak. A félnapos májusi kirándulás után június 14-én egésznapos kirándulást tervezünk, melynek programja a következő: Reggel 6 óra 45 perckor indulás Kőszegre, érkezés 7 óra 31 perckor. Séta a Hétforrásához, onnét Rötire, ahol ebédelni fogunk. Azok a tagtársak, kik vasárnap délelőtt is kénytelenek irodába menni, a d. e. 10 óra 40 perckor induló vonattal mehetnek az első csapat után. 11 óra 26 perckor Kőszegre érve, Rötire sétálnak, ahol a Hétforrás felől jövőekkel találkozhatnak. Feigelstock Sarolta tagtárs fogja ezen 2 csapatot kalauzolni. A délutánt együtt töltjük s este a 8 óra 40 perckor induló vonattal utazva, este 9 óra 25 perckor érünk Szombathelyre. Uzsonnát, esőernyőt mindenki hoz magával, ellenben fűzőjét és szűk cipőjét (ha ilyen volna) otthon hagyja. Találkozás reggel és délelőtt a pályaudvaron. Tekintve, hogy Rötön az ebédet meg kell rendelni, jelentkezzenek a résztvenni óhajtok a titkárnál legkésőbb 12-éig.

TROMBITÁS ERZSI.

Ügyvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Fénztáros:
HELLENÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA
V., Arany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagsági díj tetőzés szerint; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6-8-ig.
Magántanfónók ébe-
lyezése ugyanekkor.

JÚNIUS HAVI MUNKATERV:

A nyári hónapokban egyesületünk nem tart üléseket; ez azonban korántsem jelenti az egyesületi munka szünetelését. GYAKORLATI TANÁCSADÓNK egész nyáron megtartja hivatalos óráit, amelyeknek most a PÁLYAVÁLASZTÁSI KÉRDÉSEK kölcsönöznek különös jelentőséget. Egyesületünk KÖNYVTÁROSA, Pikler Blanka tagtársunk, minden PÉNTEKEN 6-7 ÓRÁIG áll a tagok rendelkezésére; kérjük tagtársainkat, használják fel a nyári pihenés idejét arra, hogy a szociológia alapkérdéseit, s ezek keretében a nőkérdés elvi alapjait, tanulmányozzák. Csak beható elméleti tudás ad biztos alapot munkásságunknak.

Azokat a tagtársainkat, akik a nyarat HAZAI FÜRDŐHELYEKEN töltik, szívesen ellátjuk a propagandát szolgáló nyomtatványokkal, hogy ESZMÉINKET TERJESSZEK és egyesületünknek minél több komolyan dolgozó tagot szerezzenek.

Június 4-6-án NEMZETKÖZI PÁRBAJELLENES KONGRESSZUS a Nemzeti Múzeumban; egyesületünk képviselőt küld a kongresszusra és kéri a tagtársakat vegyenek részt minél többen annak ülésein.

Június 7. és 8-án ARADON tartja közgyűlését a MAGYARORSZÁGI NŐEGYESÜLTEK SZÖVETSÉGE; nagyon kívánatos volna, hogy egyesületünket, amely ebben a nagyjában konzervatív, többnyire jótékonyági egyesületekből álló szervezetben a szélső balszárnyat képviseli, minél több tagja képviselje az aradi közgyűlésen. Jelenkezéseket sürgősen kérünk.

Június 15-20-án AMSTERDAMBAN tartja III. kongresszusát A NŐK VÁLASZTÓJOGÁÉRT KÜZDŐ VILÁGSZÖVETSÉG (International Women Suffrage Alliance). Magyarország 15 képviselője f. hó 10-én indul Budapestről; bővebb felvilágosítást nyújt politikai bizottságunk elnöke, Schwimmer Rózsa (VII., Elemér-utca 36.)

Májusi Krónika. A hónap kiemelkedő eseménye GRIPENBERG ALEXANDRA bárónő, a finn képviselőház tagjának előadása az ottani nő-képviselők munkásságáról. Az előadó objektív, egyszerű, lelkes munkaszereztől áthatott szavai mindenkit meggyőztek arról, hogy a társadalom komoly munkaerőket nyert azokban az asszonyokban, akik nem a közjogi szószólhasogatásnak, nem a harcias fegyverkezésnek, hanem a társadalmi viszonyok javításának szolgálatába állottak minden benyújtott törvényjavaslatukkal; akik – bámuljanak az ellenfelek – keveset beszéltek a ház ülésein, de fardhatatlanul vettek részt a bizottságok munkájában. Gripenberg bárónő egyéniségének nyílt egyszerűsége, finom előkelősége lefegyverezte még azokat is, akik a „nőiséget” féltik a nő politikai jogaitól. Az előadást megelőző napon

kiváló vendégünk kívánságára egyesületünk politikai bizottsága gyűlt össze Szirmay Oszkárné tagtársunk vendégszerető házában, hogy bizalmas körben, fogadja be azt az eléggé nem ismételtető tanítást: neveljétek a magyar asszonyt a közügyek megértésére, a politikai jogok megbecsülésére, mert nem tudhatjátok, mikor kerül rá a sor, mikor kell velük élni tudnia. Roppant sok üdvös szociálpolitikai kezdeményezést köszönhet Finnország máris asszonyainak. Különösen kiemelte Gripenberg bárónő az alkohol elleni küzdelemben elért nagy sikerüket. Budapestre jövet Érsekújvárott Gripenberg bárónőt az érsekújvári és nagysurányi tagtársaink nagyszámú küldöttséggel fogadták. Budapesten Szász Zsombor országgyűlési képviselő és neje estélyt, Zipernovszky Károlyné ebédet, és gróf Batthyányi Lajosné five o'clock teát rendezett vendégünk tiszteletére. Hisszük, hogy a kiváló asszony előadása megint jóval előbbre vitte ügyünket.

Molnár Ferenc a feminizmusról. Egyikében azoknak az erős szociális érzéstől áthatott, tartalmas vezércikkeknek, amelyekkel humoros munkáinak bámulóit annyira meglepte ez a sokoldalú író, a „Pesti Napló” május 10-iki számában „Hölgyek a tárgyaláson” cím alatt azokat a nőket állítja pellengérré M. F., akik a dánosi végtárgyalás közönségének nagy és feltűnő részét, talán többségét tették. Szembeállítja őket a komolyan dolgozó és küzdő feministákkal s tiltakozik ellene, hogy a tárgyalás romlott ízlésű hallgatóit tekintsék a „modern nő.” képviselőinek.

Bármily jól essék nekünk a mozgalmunk iránt kifejezésre jutó szimpátia, pár szóval mégis ellenkeznünk kell.

Meg kell jegyeznünk először azt, hogy ezek a sok szabad idővel rendelkező asszonyok nem csupán a saját eldurvult ízlésüket, természetellenes hajlamukat követték, hanem egyszerűen osztoznak annak az egész társadalmi rétegnek brutális hajlamaiban, amelynek férfiai ezeket vagy más téren elégitik ki, vagy nem érnek rá egész napjukat ilyen „élvezeteknek” szentelni; miért hogy éppen csak az asszonyok jelenléte szűrt szemet mindenkinek? Lehetnek-e ők jobbak, mint az a kör, amelyből kilépniök egy tapodtat sem szabad?

De meg lehetetlen, hogy M. F. aki olyan frappáns jellemzéseit adta a kénysertől elnyomott és fel-felszabaduló gyermekléleknek, ne értené meg, ami ezekben az asszonylelkében végbemegy. Olyan lények, akik átörök-lés útján birtokában vannak a XX százados civilizáció folyamán kialakult szellemi képességeknek, de akiket a társadalmi konvenció arra kényszerít, hogy a középkori lovagok becsületkódexétől csak kevésbé különböző illem-szabályok keretében, csupán külsőségeknek hódolva,

örökké színelve és alakoskodva éljenek. Csodálkozhatunk-e azon, hogy ki-kitörő produktív szellemi munkára nem fordítható energiájuk ott érvényesül, ahol mitsem használ. sőt önmaguknak árt? Hiszen még saját érdeküket sem ismerik és gondolkozni is csak bámulóik hízelgő szaván keresztül tudnak és akarnak.

Mi, feministák szerencsénknak tartjuk, hogy fejlődésünk menete tisztább öntudathoz, önállóbb gondolkodáshoz, fejlettebb szociális érzékhez juttatott bennünket; hogy nem kellett pusztán a modern irodalomból megismernünk a létért folyó küzdelmet, hanem teljes energiával vehettünk részt benne, De nemcsak a hasonlóan szerencsés testvérekért küzdünk, hanem valamennyi asszonyért; azokért is, akik megvetnek, lesajnálnak, kigúnyolnak, elítélnék bennünket; mert „nem tudják ők, hogy mit tesznek”. Szolidarisáknak érezzük magunkat azokkal is, akiknek örökké elnyomott ösztönei a dánost tárgyalás alkalmával ébredtek lázas működésre s akiket környezetüknél semmivel sem tartunk rosszabbaknak, csak szánan-dóbbaknak.

Ők nem sejtik, hogy első sorban ő értük, az ő lelki felszabadulásukért szükséges az a küzdelem, amelyet mi – szerintünk – olyan dicstelenül kezdünk.

Mindenesetre tavaszi napsugár egy-egy baráti szó, amely küzdelmünk objektív szemléljétől s a nő helyzetének kompetens felismerőjétől érkezik hozzánk, Ha az értékes irodalom velünk, ki ellenünk?

Az Országos földmivelő párt április végén megkereste egyesületünket, segítsük asszonyai szervezésében. Lelkes örömmel tesszünk eleget e kérésnek. Működésünket már meg is kezdtük áldozócsütörtökön. Ez a kezdeményezés óriási fontosságú az egész magyar nőmozgalomra, azért fontosságának megfelelő kimerítőséggel fogunk róla legközelebbi számaink egyikében beszámolni.

A „Nőmunkás” Gripenberg Alexandra előadásának meghívóját a következő megjegyzéssel közölte: „Sajnáljuk, hogy olyan időben és drágán mérik a gondolatot, hogy mi ezen előadást is nélkülözni kényszerülünk. De nem baj, a feministák ott lesznek és mi küzdünk tovább is a nők választójogáért.” Ha a „Nőmunkás” szerkesztősége kevésbé tájékozatlan volna, tudná, hogy egyesületünk a szakszervezetek tagjainak mindenkor szolgáltat i n g y e-n-jegyét. Arra pedig, hogy „ők t o v á b b is küzdenek a nők választójogáért”, tisztelettel kérdezzük: kik és mióta?

Pályaválasztási értekezletünk, melynek meghívóit a székesfőváros tanügyi osztálya ezúttal is hivatalból küldte szét, élénk részvétel mellett folyt le. Böhm János iparrajziskolai tanár az iparrajziskola elvégzésével elsajátítható és iparművészeti téren kitűnően értékesíthető ügyességeket, tagtársaink közül pedig Hacker Boriska a fényképészeti, Pikler Blanka a kertészeti, Dirnfeld Janka a fogtechnikus, Kozmáné G. Klára a háztartási, Mellemé Miskolczy Eugénia a ruházati iparhoz tartozó, Grossmann Janka a nőtisztviselői, Benedek Rafaélné a tanítónői, Belgrader Margit a középiskolai tanári, Königsberger Lea dr. az orvosi pályát ismertette. Arra buzdítottuk mind a jelenvolt leánykákat, mind azok szüleit: föltétlenül szerezzenek, illetőleg szereztesenek gyermekeikkel valamely pályára minél tökéle-

tebb képezést, mert csak a gazdasági függetlenség képezheti a szellemi önállóságnak s evvel a biztos lelki egyensúlynak alapját. A házasság sohase az anyagi megélhetés kedvéért történjék, hanem kizárólag kölcsönös vonzalomból származzék. Felajánlottuk a hallgatóságnak egyesületünk Gyakorlati Tanácsadójának szolgálatait a pályaválasztási kérdések eldöntése terén.

PÁLYAMUTATÓ.

A Feministák Egyesülete megbízásából összeállította:
DIRNFELD JANKA.

Még rövid idővel ezelőtt azt hitték, hogy igen szűk az a tér, amelyen a nő az otthon falain kívül megállja helyét. Egy-két szegényes pálya volt mindössze, amit az önkény neki átengedett; de a női intelligencia, szorgalom és kitartás csakhamar tért hódított és jelenleg már a pályák nagy száma között választhat. Fontos azonban, hogy csak olyan pályát válasszon, amelyhez kedvet és hajlamot érez s amely sem képességeit, sem testi erejét túl nem haladja.

A nőt a létért való küzdelem szorította ki az élet porondjára; minél jobban fegyverkezik tudással e küzdelemre, annál biztosabb lesz győzelme.

Következőkben adjuk néhány pálya ismertetését; ezek természetesen korántsem jelentik az összes pályákat; még számos ipari pályán is működhetik, sőt boldogulhat a nő.

1. Óvónő lehet azon ép szervezetű egyén, aki az óvónőképzőintézet 2 éves tanfolyamát sikerrel elvégzi,

Felvételhez szükséges okmányok: születési, újraltatási és 4 polgári osztály elvégzéséről szóló bizonyítvány. Esetleg szegénységi és orvosi bizonyítvány. Fizetési minimum évi 600 K.

2. Elemi iskolai tanítónő lehet minden ép szervezetű egyén, aki az elemi képezde négyéves tanfolyamát elvégzi.

Felvételre jelentkezők eziránti kérvényükhöz mellékeljék: születési bizonyítványukat, 4 polgári osztályról szóló okmányukat, orvosi és esetleg szegénységi bizonyítványt.

Fizetési minimum évi 800 K.

Igen túlsúfolt pálya, de idegen nyelvismerettel és Zenetudással mint nevelőnő nyerhet a jelölt alkalmazást.

3. Polgári iskolai tanítónő lehet minden ép szervezetű egyén, aki az elemi iskolai tanítónőképző után még a polgári iskolai tanítónő képzőintézet három éves tanfolyamát is elvégzi.

Felvételre jelentkezők eziránti kérvényükhöz mellékeljék: születési és érettségi, illetőleg elemi iskolai tanítónői oklevelüket, hatósági orvosi esetleg szegénységi bizonyítványt.

Fizetési minimum évi 1000-1200 K.

4. Középiszkolai tanár. Érettségi bizonyítványt tartozik szerezni, azaz: 8 évi gimnáziumi tanfolyamot végezni; ha az első 4 évet polgári iskolában vagy felsőbb leányiskolában tölti, felvételi vizsgálat alapján juthat a gimnázium V. osztályába. Az érettségi vizsgálat után folyamodnia kell az egyetemre felvételért; rendes hallgatónak csak azt a leányt veszik fel, aki jelesen érett; a többiek 2 féléven át rendkívüli hallga-

tók és csak sikeres kolloquiumok alapján vétetnek fel a III. félév elején rendes hallgatók. A II. év végén alapvizsgát, a IV. év végén szakvizsgát tesznek s evvel befejezik egyetemi tanulmányaikat; az V. év gyakorlati év, amelynek végén pedagógiai vizsgát tesznek, ennek alapján oklevelet kapnak. A pálya jelenleg túlszűfoltnak mondható, mert az egész országban csak 3 leánygimnázium van.

5. Tornatanítónő. A Nemzeti Torna-Egyesület (Szentkirályi-u.) évente rendez tanfolyamot, melyen résztvehetnek, okleveles tanítónők és tanítónőképző-intézeti 4. éves tanulók. Jelentkezéshez szükséges: születési bizonyítvány, elemi iskolai tanítónői oklevél és orvosi bizonyítvány. Tornatanítónői oklevéllel polgári és felsőbb leányiskolában lehet tornát tanítani. Javadalmazás 200-600 K. Fizikailag egészséges nőknek, mindenképpen jóhatású. Évente 50-60-an vizsgáznak. Különösen mellékkeresetként ajánlható.

6. Zenetanárnői pálya. A zene – persze, csakis tehetség mellett – négyféle pályát nyújt: 1. Zenetanári pálya. 2. Középiskolai énektanításra képesítő vizsgálatok oklevelei. 3. Művészi oklevél. 4. Operai művészi oklevél. Ezek közül első helyen áll a zenetanári pálya, amelyhez a zenetanári oklevél szükséges; ezen oklevél a m. kir. zeneakadémián, illetve tanárképzőjén nyerhető el, amely egyelőre csak a zongoratanaszakot

öleli föl. Előképzettség: polgári, felsőbb leányiskola, vagy középiskola 4. osztályáról szóló bizonyítvány. Ezen pálya jó szemet és erős idegzetet kíván.

A m. kir. zeneakadémián kívül magánúton is lehet ezen pályára készülni, csakhogy ez esetben a jelölt magánvizsgálatot köteles letenni az akadémián. Ily vizsgálatok minden évben kétszer: május és október hónapban vannak. Szükséges okmányok: 1. Születési bizonyítvány (legalább 18 év). 2. Nyilvános iskolai bizonyítvány. Évente 200 korona tandíj fizetendő az akadémia zongoratanaszakán. A pályán már most is sok nő működik.

7. Iparművészet és ipar. 1. A fővárosi községi Iparrajziskola felvesz mindenkit, aki 14 éves és írni, olvasni tud. Tanítja rajztermében az alak- és ékítményes rajzot, munkatermében a tervezést és iparművészeti technikákat, ti. m.: bőrmetszést, vésést, domborítást, kerámiai technikákat, kis plasztikai mintázást, bársonyégetést, selyemfestést stb. és a szövőipari tanműhelyben szőnyegszövési technikákat. Mindenki annyi időt tölt az iskolában, amennyit akar; a tanítás egyéni, megszabott -tanmenet nincs, a heti óraszámot is, beiratkozáskor, a tanuló maga határozhatja meg. Ellenben az iskola bizonyítványa egymagában semmiféle hivatali állásra sem képesít. Az iskolában szerzett tudás nagyon jó megélhetést biztosít. (Folytatjuk.)